

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь - «Магістр»

на тему: **Механізми запобігання корупції у сфері публічного управління**

Виконав: студент спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
ОП «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Стрижак Олександр Юрійович
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник **д.е.н., професор Славкова Олена Павлівна**
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові)

**Заступник директора Сумського місцевого центру з надання безоплатної
вторинної правової допомоги**

Рецензент **Наталія Петрівна Шестеріна**
(посада, місце роботи, прізвище, ім'я, по-батькові)

Суми – 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет
Кафедра
Освітній ступінь
Спеціальність

Економіки і менеджменту
Публічного управління та адміністрування
«Магістр»
281 «Публічне управління та адміністрування»
ОП «Публічне управління та адміністрування»

Затверджую:
Завідувач кафедри _____
(посада, ПІБ)
« ____ » « ____ » 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ Стрижак Олександр Юрійович

1. Тема роботи: Механізми запобігання корупції у сфері публічного управління

2. База практичного дослідження: Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області)

керівник роботи Славкова О.П., д.е.н., професор

затверджена наказом по університету від

« ____ » 20 ____ р. №

3. Строк подання студентом закінченого проекту (роботи)

« ____ » 2023 р.

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

нормативно-законодавчі акти України, навчально-методичні посібники, монографії, підручники за тематикою дослідження, наукові публікації, статистична інформація за 2020- 2022 роки

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- розглянути теоретичні засади дослідження механізмів запобігання корупції в публічному управлінні;
- провести сучасні методики боротьби із корупцією в органах публічної влади;
- розробити шляхи удосконалення механізмів запобігання корупції в органах публічної влади.

6. Дата видачі завдання:

«15» листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту(роботи)	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	Визначення об'єкту, предмету дослідження, формулювання мети та задач кваліфікаційної роботи, складання плану	<i>Листопад-грудень 2022</i>	виконано
2	Підбір та вивчення літературних джерел, законодавчої та нормативної бази	<i>Січень 2023</i>	виконано
3	Узагальнення теоретичного матеріалу з обраної теми дослідження та представлення чорнового варіанту першого розділу кваліфікаційної роботи	<i>Лютий-квітень 2023</i>	виконано
4	Збір та обробка фактичного матеріалу, узагальнення аналізу застосування досліджуваного питання на підприємстві (переддипломна практика)	<i>02-31 травня 2023</i>	виконано
5	Оформлення теоретичної частини кваліфікаційної роботи, узагальнення аналітичної частини, захист звіту по переддипломній практиці	<i>Червень 2023</i>	виконано
6	Проектування напрямів вдосконалення досліджуваної проблеми	<i>Липень-Серпень 2023</i>	виконано
7	Завершення проектної частини кваліфікаційної роботи та подання попереднього варіанту третього розділу керівнику	<i>Вересень 2023</i>	виконано
8	Оновлення даних за 2020, 2021, 2022 роки та доопрацювання аналітичного і проектного розділів кваліфікаційної роботи	<i>вересень-жовтень 2023</i>	виконано
9	Оформлення кваліфікаційної роботи, та її подання на попередній захист та рецензування	<i>листопад 2023</i>	виконано
10	Перевірка кваліфікаційної роботи на автентичність (подання роботи для перевірки на плагіат на кафедрі, до відділу якості освіти)	<i>15 листопада 2023</i>	виконано
11	Подання закінченої роботи та документів до неї до деканату	<i>25 листопада 2023</i>	виконано
12	Захист кваліфікаційної роботи	<i>грудня 2023</i>	виконано

Студент

(підпис)

О.Ю. Стрижак

Керівник роботи

(підпис)

О.П. Славкова

Перевірку на автентичність проведено.
Дипломна робота допущена до захисту

(підпис)

Н.М. Баранік**М.О.Лишенко**

АННОТАЦІЯ

Стрижак О.Ю. Механізми запобігання корупції у сфері публічного управління

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», СНАУ, Суми-2023 р. – Рукопис.

В кваліфікаційній роботі доведено, що боротьба з корупцією є першочерговим завданням держави Україна на сучасному етапі. Корупція як міжнародне глобальне явище властива всім країнам незалежно від політичної системи та рівня економічного розвитку. Справа полягає лише в масштабах та формах участі у корупції урядових структур. У більшості держав концепція корупції розкривається через склад окремих правопорушень. Заходи боротьби з корупцією включають позитивні й негативні процедури примусу, іншими словами, профілактичні та виправні заходи.

Нами була досліджено стан антикорупційної політики в Головному управлінні Держпроодспоживслужбі в Сумській області та проаналізовані методики боротьби з корупцією в органах публічної влади. Ми вважаємо, що важливим в роботі з боротьбою з корупцією є формування економічних засад реалізації антикорупційної політики в органах Держпроодспоживслужби. Габу була проведена оцінка ефективності використання бюджетних коштів України та індекс сприйняття корупції в органах Держпроодспоживслужби. Ми вважаємо, що ліквідація корупції як явища та попередження умов, які можуть сприяти її виникненню, є надзвичайно складною соціально-економічною, політичною та соціальною проблемою. Висвітлення компонентів організаційно-правового механізму боротьби з корупцією дозволяє констатувати, що найбільш складні питання залишаються пов'язаними з розробкою, вдосконаленням та реалізацією інструментів його реалізації.

Нами були розроблені шляхи удосконалення механізмів запобігання корупції в органах публічної влади. Досліджено механізми запобігання та протидії корупції в органах публічного управління та адаптації в вітчизняну практику зарубіжного досвіду. В кваліфікаційній роботі досліджено сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції. Державно-правовий механізм боротьби з корупцією включає встановлення норм права, що забороняють вчинення корупційних дій, а також запровадження заходів адміністративної та юридичної відповідальності у разі їх вчинення, визначення переліку правоохоронних органів з боротьби із корупцією та їхні повноваження

Нами були розроблені стратегічні напрямки подальшого удосконалення механізмів запобігання корупції в Україні в органах Держпроодспоживслужби які можуть бути імplementовані в їх діяльність та вбачаються кориними для використання в органах публічної влади.

Ключові слова: корупція, механізми взаємодії, публічна сфера.

SUMMARY

Stryzhak O.Y. Mechanisms to prevent corruption in the field of public administration

Qualification work on specialty 281 "Public management and administration", SNAU, Sumy-2023 – Manuscript

The qualification work proved that the fight against corruption is the primary task of the state of Ukraine at the current stage. Corruption as an international global phenomenon is characteristic of all countries, regardless of the political system and level of economic development. The matter lies only in the scale and forms of participation in corruption of government structures. In most states, the concept of corruption is revealed through the composition of individual offenses. Anti-corruption measures include positive and negative enforcement procedures, in other words, preventive and corrective measures.

We investigated the state of anti-corruption policy in the Head Office of the State Consumer Service in the Sumy Region and analyzed the methods of combating corruption in public authorities. We believe that the formation of economic foundations for the implementation of anti-corruption policy in the bodies of the State Production and Consumer Service is important in the fight against corruption. An assessment of the effectiveness of the use of budget funds of Ukraine and an index of perception of corruption in the bodies of the State Production and Consumer Service was conducted for Gab. We believe that the elimination of corruption as a phenomenon and the prevention of conditions that can contribute to its emergence is an extremely complex socio-economic, political and social problem. Highlighting the components of the organizational and legal mechanism of combating corruption allows us to state that the most difficult issues remain related to the development, improvement and implementation of tools for its implementation.

We have developed ways to improve mechanisms for preventing corruption in public authorities. The mechanisms of prevention and countermeasures against corruption in public administration bodies and adaptation of foreign experience into domestic practice have been studied. In the qualification work, modern mechanisms of interaction between power structures and civil society in the field of overcoming corruption were investigated. The state-legal mechanism for combating corruption includes the establishment of legal norms prohibiting the commission of corrupt acts, as well as the introduction of measures of administrative and legal responsibility in case of their commission, determination of the list of law enforcement agencies for combating corruption and their powers

We have developed strategic directions for the further improvement of mechanisms for preventing corruption in Ukraine in the bodies of the State Production and Consumer Service, which can be implemented in their activities and are considered fundamental for use in public authorities.

Keywords:, corruption, interaction mechanisms public sphere.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	11
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ МЕТОДИКИ БОРОТЬБИ ІЗ КОРУПЦІЄЮ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	26
2.1. Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області як об’єкт використання методик боротьби з корупцією в органах публічної влади.....	26
2.2 Засади формування та реалізації антикорупційної політики в органах Держпродспоживслужби	42
2.3. Оцінка індексу сприйняття корупції в Україні	48
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	51
3.1 Механізми запобігання та протидії корупції в органах публічного управління: вітчизняний досвід та адаптація зарубіжної практики.....	51
3.2 Сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції	70
3.3 Стратегічні напрямки подальшого удосконалення механізмів запобігання корупції в Україні	75
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність роботи. Корупція сьогодні залишається серйозною проблемою в багатьох країнах світу, включаючи Україну, а отже актуальними є механізми запобігання корупції у сфері публічного управління.

Корупція в сфері публічного управління має великий негативний вплив на ефективність та довіру до державних інституцій. Розробка та впровадження механізмів запобігання корупції стає важливим завданням для покращення державного управління. Багато країн вносять зміни в законодавство та інституційну структуру для посилення боротьби з корупцією. Дослідження механізмів запобігання корупції може допомогти аналізувати ефективність таких заходів та пропонувати нові підходи.

Боротьба з корупцією часто вимагає співпраці між країнами та впровадження міжнародних стандартів та практик. Аналіз міжнародного досвіду може стати корисним для розробки ефективних стратегій національного рівня. Суспільство стає все більше свідомим до своїх прав та активно вимагає від уряду чесності та відкритості. Вивчення механізмів запобігання корупції може сприяти задоволенню цих вимог та підвищенню довіри громадськості.

Отже, дослідження та розробка механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління є актуальним завданням, яке має значущий вплив на суспільний та економічний розвиток. В сучасному світі корупція стала складною та масштабною проблемою, яка суттєво впливає на розвиток суспільства та довіру до державних інституцій. Особливо важливою сферою, яка відчуває наслідки корупції, є публічне управління. Запобігання цьому негативному явищу вимагає ретельної аналізу та впровадження ефективних механізмів.

По-перше, ключовим елементом в боротьбі з корупцією є створення прозорих та ефективних систем контролю. Державні установи повинні бути піддані ретельному аудиту, а процеси прийняття рішень повинні бути відкриті

та доступні для громадськості. Впровадження електронного уряду та використання сучасних технологій можуть полегшити моніторинг та управління державними ресурсами, зменшуючи можливості для хабарництва та зловживань.

По-друге, особливу увагу слід звертати на законодавчі засоби боротьби з корупцією. Зміцнення антикорупційного законодавства, його призначення та ефективне виконання є ключовими аспектами. Крім того, важливо визначити та криміналізувати нові форми корупційних дій, щоб не допустити їх еволюції та уникнути правових прогалин.

По-третє, активна роль громадянського суспільства в процесі контролю та нагляду є важливим аспектом запобігання корупції. Організації громадянського суспільства повинні мати можливість висловлювати свою позицію, залучатися до прийняття рішень та вимагати відкритості від державних структур. Сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства та надання їм інструментів для ефективного впливу на державні процеси є важливим етапом в розв'язанні проблеми корупції.

По-четверте, освіта та просвіта громадян щодо негативних наслідків корупції має велике значення. Чим більше суспільство розуміє шкідливий вплив корупції на економіку та соціальну сферу, тим вищий рівень вимагання чесності та відповідальності влади. Запровадження антикорупційної освіти в навчальні програми та інформаційних кампаній сприяє формуванню свідомого громадянства.

Узагальнюючи, механізми запобігання корупції у сфері публічного управління потребують комплексного підходу та співпраці всіх суб'єктів суспільства. Важливо розуміти, що боротьба з корупцією – це не лише завдання державних структур, але і загальне завдання громадянського суспільства, бізнесу та всієї суспільної спільноти. Тільки спільними зусиллями можна створити стійкі та ефективні механізми, які перешкоджатимуть поширенню корупції та сприятимуть сталому розвитку суспільства.

Проблематикою механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління займаються наступні науковці: Бусол О. Ю. [1], Васишинчук В. І. [3], Побережний В. В. [10], Серьогін С. М. [14], Чемерис І. В. [21].

Предметом дослідження є комплекс систем, інструментів, та стратегій, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування публічного управління та запобігання випадкам корупції в державних інституціях та органах влади.

Об'єктом дослідження є система публічного управління та її компоненти, які можуть бути використані для запобігання та боротьби з корупцією.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління.

Для досягнення нашої мети потрібно вирішити наступні **завдання**:

1. Визначити теоретичні засади дослідження механізмів запобігання корупції в публічному управлінні.
2. Проаналізувати сучасні методики боротьби із корупцією в органах публічної влади на прикладі головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області.
3. Охарактеризувати механізми запобігання та протидії корупції в органах публічного управління: вітчизняний досвід та адаптація зарубіжної практики.
4. Проаналізувати сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції.
5. Запропонувати стратегічні напрямки подальшого удосконалення механізмів запобігання корупції в Україні в органах Держпродспоживслужби.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано різноманітні наукові методи з метою поглибленого розуміння та аналізу механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління.

Серед цих методів використовувався метод аналізу літературних джерел, щодо систематизації та огляд наукових та практичних публікацій, дисертацій,

звітів які стосуються проблематики механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління.

Цей метод дозволяє отримати знання про теоретичні та практичні аспекти досліджуваної теми, що дозволить вивчити методологічні підходи, розробки та пропозиції провідних вчених як вітчизняного, так і зарубіжного походження. Абстрактно-логічний метод застосовувався для здійснення теоретичних узагальнень та формулювання висновків на основі отриманих даних.

Наукова новизна досліджуваного питання полягає в розробці та вдосконаленні механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління.

Однією зі шляхів вдосконалення механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління може бути впровадження сучасних технологій щодо застосування блокчейну та штучного інтелекту та інших цифрових інструментів за для створення більш прозорих та ефективних схем.

Також новаторським буде зроблений акцент на розробці програм освіти та підвищення свідомості, спрямованих на формування в громадян та державних службовців етичного ставлення та усвідомлення негативних наслідків корупції.

Практична значимість. Впровадження рекомендацій даної роботи сприятиме розумінню сучасних механізмів запобігання корупції у сфері публічного управління, що дозволить ефективно вдосконалити та адаптувати публічні управлінські практики до сучасних викликів і вимог.

Рекомендації цієї роботи створюють основу для впровадження інноваційних стратегій та технологічних рішень, спрямованих на підвищення прозорості, відкритості та відповідальності у публічних установах.

Використання зазначених рекомендацій також сприятиме створенню динамічного середовища для ефективного впровадження систем антикорупційного контролю. Це включатиме розробку механізмів, які не лише реагують на існуючі корупційні виклики, але й передбачають їх попередження та зменшення.

Отже, впровадження рекомендацій даної роботи сприятиме реалізації прогресивних підходів до боротьби з корупцією в сфері публічного управління, забезпечуючи тим самим підвищення довіри громадян до державних інституцій і формування ефективної, відкритої та сучасної системи управління, спроможної відповідати викликам сучасного світу.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на двох наукових конференціях.

1. Стрижак О. Ю. Зарубіжний досвід запобігання корупції в рамках публічного управління. *Експериментальні та теоретичні дослідження в контексті сучасної науки: матеріали IV Всеукраїнської студентської наукової конференції*, м. Чернігів, 29 вересня, 2023 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С.27-28.
2. Стрижак О. Ю. Визначення корупції в публічному управлінні. *Глобалізаційні виклики економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 14 вересня 2023 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2023. С.69-70

Структура роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 103 сторінки друкованого тексту. Робота містить 5 таблиць, 5 рисунків, 4 додатків. Список використаних джерел із 27 найменувань подано на 3 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

В сучасному світі корупція визнана однією з найсерйозніших проблем, яка впливає на стабільність і розвиток суспільства. Ця негативна явище знаходить вияв у всіх сферах життя – від політики і економіки до освіти та охорони здоров'я. Однак, перш ніж глибоко розглядати її наслідки та способи боротьби, важливо розібратися в загальній характеристиці цієї проблеми.

Корупція – це тема, яка залишається актуальною в сучасному світі, викликаючи обурення і розчарування серед громадян. Здавалося б, це явище завжди було присутнім в історії людства, і його виникнення можна відслідкувати до самого початку організованого суспільства. Але що стоїть за самим поняттям «корупція»? Щоб розуміти сутність цього явища, важливо звернутися до його етимології – до коренів слова та його історичного контексту.

Слово «корупція» походить від латинського терміну «corruptio», що означає розкол, руйнування або порушення [6, с.53]. У цьому контексті можна вважати, що корупція – це процес порушення інтегритету, руйнування справедливості та порушення законності. Історично слід відзначити, що поняття корупції було вкорінене в римському суспільстві, де корупція виявлялася через підкуп, недобросовісне використання влади та зловживання публічними ресурсами.

Крім того, важливо зазначити, що поняття корупції не має тільки юридичного визначення, але також включає етичний аспект. У корені слова «corruptio» є ідея порушення моральних принципів і втрати моральності. Коли посадовці або представники влади приймають рішення на основі особистих інтересів, навіть за шкоду громадянам, це є формою моральної корупції.

Сучасна корупція має свої особливості, але її корені віддзеркалені в історії. Вона перетинає усі сфери життя – від політики та економіки до освіти та медицини. І в кожному випадку її можна розглядати як порушення довіри, влади та справедливості, що призводить до негативних наслідків для суспільства в цілому.

Однак, деякі аспекти корупції можуть бути важливими для розвитку суспільства. Наприклад, підкупи та лобіювання можуть впливати на розвиток бізнесу та економіки. Але коли корупція виходить за межі певних норм і перетворюється на систематичне порушення, вона стає загрозою для стабільності та розвитку країни.

У підсумку, етимологія поняття «корупція» свідчить про його давню історію та глибокий зв'язок з поняттям порушення інтегритету та моральних принципів. Розуміння походження цього терміну допомагає нам краще осмислити проблему корупції в сучасному суспільстві та розробити ефективні стратегії для її подолання.

Корупція – це міжнародно визнане явище, яке охоплює широкий спектр дій і практик, відкладених у владі, державних інституціях та суспільстві загалом [7, с.28]. Узагальнено, корупцію можна визначити як зловживання влади чи довіри для особистої вигоди, отримання неправомірних вигід або впливу на прийняття рішень на користь особистих інтересів. Це може включати в себе хабарництво, вимагання взятків, зловживання владою, недобросовісні практики в бізнесі та інші форми неправомірної поведінки.

Корупція може приймати різноманітні форми, розгалужуючись на грані від «малої» корупції на рівні місцевих урядових структур до «великої» корупції, що охоплює великі політичні та економічні структури. Важливо враховувати, що корупція може мати не лише фінансовий характер, але й виявлятися у формі владного тиску, необ'єктивної розподілу ресурсів та інших форм впливу на прийняття рішень.

Корупція – це результат не лише індивідуальних вчинків, але й системних проблем. Причини корупції можуть включати в себе недостатній рівень

зарплат, відсутність ефективних контрольних механізмів, слабкість правової системи та культурні чинники.

Державна служба та органи місцевого самоврядування в сучасному суспільстві виступають важливими складовими владної структури, відповідальними за реалізацію та виконання державної політики на різних рівнях влади. Їхню роль можна порівняти із владними осередками, що акумулюють ключові процеси підготовки, прийняття та виконання управлінських рішень.

Державна служба є невід'ємною частиною державного апарату та включає в себе фахівців та спеціалістів, які виконують завдання у сферах законодавства, економіки, соціального розвитку та інших сфер життєдіяльності держави. Ці служби забезпечують ефективну роботу державних інститутів та виконання законів, спрямованих на забезпечення загального добробуту громадян[23].

Органи місцевого самоврядування, у свою чергу, представляють інтереси громад та територіальних громад у межах конкретних регіонів чи міст. Вони відповідають за вирішення питань, які стосуються місцевого рівня: розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я, соціальної сфери та інших аспектів життя населення.

Ключовою функцією цих владних органів є акумуляція та обробка інформації, розробка та реалізація стратегій, спрямованих на покращення умов життя громадян. Вони приймають участь у формуванні бюджету, контролюють виконання програм та проектів, забезпечуючи ефективне використання ресурсів для досягнення запланованих цілей.

Зазначена роль державної служби та органів місцевого самоврядування визначає їхню важливість у системі влади та демократії. Ці владні структури є посередниками між громадянами та центральною владою, забезпечуючи взаємодію та вирішення проблем на різних рівнях. Вони є важливим ланцюгом впливу на формування політики та реалізацію реформ, спрямованих на соціальний, економічний та культурний розвиток суспільства.

Зіткнення інтересів та корупційні ризики є серйозними проблемами у сфері надання адміністративних послуг та здійсненні контрольно-наглядових функцій [4, с. 141].

Ці явища можуть має величезний вплив на ефективність та довіру до державного апарату, а також на загальний рівень корупції в суспільстві.

Давайте розглянемо, чому саме ці сфери є особливо вразливими.

Надання адміністративних послуг.

У процесі надання адміністративних послуг існує низка моментів, де може виникнути конфлікт інтересів та можливість корупційних дій:

Бюрократичні процедури. Довгі та складні процеси надання адміністративних послуг можуть стати ґрунтом для недобросовісних дій або зловживань, коли посадовці використовують свій статус для отримання особистої вигоди.

Корупційні ризики в обміні послугами: За відповідні «послуги» посадовці можуть очікувати особисті вигоди від громадян чи підприємств.

Неякісне надання послуг. Умисне зниження якості надання послуг для подальшого виправдання вимоги додаткових винагород або подарунків.

Контрольно-наглядові функції.

Сфера контролю та нагляду є важливою для забезпечення додержання законів і уникнення корупції. Проте, саме тут можуть виникати певні виклики:

Корупційні ризики при здійсненні інспекцій. Посадовці, відповідальні за контроль та інспекції, можуть використовувати своє положення для отримання хабарів чи інших неправомірних вигод від контрольованих суб'єктів.

Відсутність ефективного моніторингу. Якщо система контролю не є прозорою та піддатливою маніпуляціям, це може створити умови для зловживань.

Конфлікт інтересів в інспекційних органах. Якщо інспекційні органи не виступають як незалежні установи, а їхні працівники мають інтереси у певних галузях економіки, це може призвести до некоректних рішень та корупційних дій.

Для подолання цих проблем необхідно впроваджувати та підтримувати прозорі, ефективні та неприйнятні до корупції механізми управління, ретельно вивчати системи надання послуг та контролю, і надавати правові та моральні стимули для чесної та ефективної діяльності державних служб та органів місцевого самоврядування.

В класичному розумінні корупції виникає двосторонній процес, у якому взаємодіють службовець, що має доступ до рішень та ресурсів, і громадянин або суб'єкт господарювання, які шукають вигоду або пільги через використання свого статусу чи владних можливостей. Ця взаємодія може призводити до негативних наслідків для суспільства та інститутів влади[19].

З боку службовця:

- Отримання хабарів та пільг. Службовці можуть вимагати від громадян або суб'єктів господарювання гроші, подарунки або інші пільги в обмін на послуги, що їм належать.
- Зловживання службовим становищем. Використання службовцем свого положення для особистої вигоди або для користі своїх знайомих та родичів.
- Фаворитизм та необ'єктивні рішення. Надання переваг тим, хто запропонував хабар чи інші пільги, незалежно від об'єктивних критеріїв.

З боку громадянина або суб'єкта господарювання:

- Надання хабарів. Громадяни або підприємства можуть активно пропонувати хабарі чи інші вигоди, щоб отримати підтримку або послуги від службовців.
- Лобіювання через неетичні методи. Використання зв'язків або фінансових ресурсів для отримання неприпустимого впливу на рішення владних органів.
- Використання особистих зв'язків. Звертання до родини або знайомих службовців для отримання пільг або послуг, не враховуючи законодавчих норм.

Цей двосторонній процес підриває довіру до владних структур та призводить до негативних соціально-економічних наслідків. Боротьба з корупцією включає в себе не лише покарання корупційних дій, але і створення прозорих, ефективних систем управління та вдосконалення етичних стандартів серед службовців та громадян.

Вивчення міжнародного досвіду свідчить, що зазвичай норми, які регулюють етичну поведінку посадових осіб в органах публічної влади, об'єднуються в одному кодексі. На відміну від цього, в українському законодавстві такі положення мають розпорошений характер і включені в ряд документів, а саме:

- Закон України «Про державну службу» від 19.10.2023
- Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 02.05.2023
- Закон України «Про запобігання корупції» від 19.10.2023
- Загальних правилах етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджених наказом Національного агентства України з питань державної служби, від 31.03.2023

Антикорупційне законодавство визначає норми та механізми для запобігання, виявлення та припинення корупційних дій. У контексті України це законодавство включає ряд ключових елементів та інститутів, призначених для боротьби з корупцією [21].

Основний зміст антикорупційного законодавства в Україні можна розділити на декілька ключових аспектів:

1. Національне антикорупційне бюро (НАБУ).

- Функції та повноваження. НАБУ відповідає за дослідження та розслідування корупційних злочинів на найвищому рівні влади. Воно має право здійснювати оперативно-розшукову діяльність та пред'являти обвинувачення в суді.

2. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП).

- Судова підтримка. САП є органом, що представляє обвинувачення в суді у справах, які розслідує НАБУ. Це спеціалізована прокуратура, заснована для забезпечення ефективної судової реакції на корупційні злочини.

3. Вищий антикорупційний суд (ВАКС).

- Незалежний суд. ВАКС відповідає за розгляд кримінальних справ, пов'язаних із корупцією, забезпечуючи незалежність та об'єктивність судового процесу.

4. Декларування майна посадовців.

Транспарентність та контроль. Посадовці зобов'язані подавати електронні декларації про своє майно та доходи, що дозволяє громадськості та спеціальним органам відстежувати їхні фінансові активи [9].

5. Законодавство про запобігання корупції.

- Визначення відповідальності. Закони встановлюють відповідальність за корупційні дії, а також передбачають механізми запобігання корупції, включаючи етичні стандарти та антикорупційну експертизу.

6. Заходи по забезпеченню свідомості та освіти.

Громадянська участь. Законодавство може передбачати заходи для підвищення свідомості громадян щодо корупційних ризиків та підтримки громадської участі в антикорупційних ініціативах.

7. Міжнародна співпраця.

Екстрадиція та обмін інформацією. Законодавство може передбачати механізми для співпраці з іншими країнами у справах, пов'язаних з корупцією, включаючи екстрадицію та обмін інформацією.

Ці елементи антикорупційного законодавства спрямовані на створення ефективної системи запобігання та протидії корупції в усіх сферах українського суспільства.

Загалом, в українських науковців, які займаються управлінням конфліктами у сфері публічного управління та адміністрування, виникає ідея створення спеціального органу в межах конкретного підрозділу чи структури. Вони вважають за доцільне надати особам, які виконують функції контролю,

освіти та регулювання, більш широкі повноваження, що передбачають можливість взаємодії з громадськістю. Серед прямих повноважень важливі ті, які пов'язані із заборонаю неприйнятних форм конфліктів, адекватною оцінкою та управлінням конфліктними ситуаціями, підвищенням інформованості державних органів та окремих чиновників про такі конфлікти, поширенням інформації про ефективні методи керування конфліктами.

На сьогоднішній день практика в Україні свідчить про те, що система управління конфліктами розвинена недостатньо через неоднозначність та неповноту вітчизняного законодавства у цьому питанні, а також відсутність знань серед публічних службовців та стереотипного мислення керівників структурних підрозділів. Часом особі вигідніше утримувати інформацію в секреті, сподіваючись, що негативні наслідки уникнуть її, ніж визнати проблему відкрито та очікувати можливих наслідків [14].

Таким чином, імпорнтним є здобуття досвіду з інших країн щодо цієї проблематики та проведення аналізу. Більшість європейських країн та країн пострадянського простору визнають необхідність закріплення поняття «конфлікт інтересів» та вказують на його негативний вплив на діяльність в сфері публічного управління. Хоча в європейській управлінській практиці немає стандартного набору інструментів для запобігання конфліктам інтересів в державній службі, аналіз показує, що основні механізми можна визначити та узагальнити. Одним з таких механізмів є обмеження суміщення службової діяльності з іншими видами діяльності, що застосовується в більшості європейських країн, включаючи Україну.

Ще одним ефективним і вживаним методом є декларування майна. Ця практика в Україні також застосовується з ініціатив Європи. Наприклад, у Польщі службовці, які займають посади в сфері державного управління та адміністрування, зобов'язані декларувати свої доходи та майно, а також доходи членів своїх родин. У Угорщині це обов'язок покладено лише на тих, хто працює в державному секторі. Особливу увагу приділяють декларуванню подарунків для державних службовців, а в Латвії це стосується всіх працівників

публічної служби. Наприклад, члени британського парламенту повинні декларувати подарунки, вартість яких перевищує 1% їхньої заробітної плати [17]. Члени парламенту Німеччини повинні робити це, якщо вартість подарунка перевищує 5 000 євро, а для французького парламенту обов'язкове декларування будь-яких подарунків незалежно від їхньої вартості. Законодавство кількох європейських країн, таких як Великобританія, Іспанія, Латвія, Португалія, Франція, встановлює обмеження на володіння частками у статутному капіталі комерційних підприємств, що постачають роботи, товари і послуги для відповідного органу влади або перебувають під його контролем чи прямим підпорядкуванням. Наприклад, в Польщі місцеві обрані посадові особи зовсім не можуть бути власниками часток у статутному капіталі будь-яких приватних підприємств. У контексті публічного управління, наша пропозиція визначає важливість приділення більше уваги аспекту утримання посадовців від участі в процесі прийняття рішень, особливо там, де це може взаємодіяти з особистими інтересами посадовця, як прямо, так і опосередковано[17].

У випадках, коли виконання службових обов'язків передбачає прийняття управлінських рішень шляхом голосування, посадова особа, яка має особистий інтерес, утримується від участі в голосуванні. Якщо потрібно здійснити конкретні дії, це доручається незацікавленій особі, яка не має особистого інтересу в цих діях. У випадках проведення обговорень, зазначена посадова особа не бере участі в їх проведенні. Докладно процедура запобігання конфлікту інтересів через утримання від участі в прийнятті рішень закріплена в законодавстві Іспанії, Франції та Німеччини. Також обмеження щодо участі в прийнятті рішень для зацікавлених осіб передбачено в законодавстві Болгарії про державну службу. Хоча певні норми, що стосуються цього аспекту, відображені в законодавстві України, питання ефективності та практичної реалізації залишаються відкритими.

Концепція чотирьох рівнів корупції є однією з моделей, що допомагає розуміти різні аспекти цього явища. Ці рівні часто використовуються для аналізу корупції на різних рівнях суспільства та в різних сферах діяльності.

На поточному етапі розвитку суспільства існує чотири рівні корупції, кожен із яких ґрунтується на історичних та сучасних тенденціях розвитку цього явища.

Розглянемо чотири рівня корупції:

I. Індивідуальний рівень.

Найнижчий рівень корупції – це дії окремих осіб, таких як посадовці, чиновники або представники бізнесу, які вимагають або приймають хабарі, щоб виконати або не виконати певні дії.

Корупція на індивідуальному рівні є явищем, яке несе в собі серйозні соціальні, економічні та політичні наслідки. Цей рівень включає в себе дії окремих осіб, які вживають заходів для особистого збагачення, порушуючи встановлені норми та закони. Це може охоплювати широкий спектр дій, від прихованого підкупу до відкритого вимагання взятків.

Індивідуальна корупція часто виникає з бажання окремих осіб отримати особистий вигравш на фоні публічних або службових обов'язків. Основними факторами, які сприяють цьому, є відсутність етичних принципів, слабкість системи внутрішнього контролю та непередбачуваність каральної відповідальності. Коли індивідууми використовують своє службове становище або владні повноваження для власних цілей, це порушує довіру суспільства та підриває основні принципи демократії.

На індивідуальному рівні корупція може приймати форму різних видів, таких як підкуп, шахрайство, вимагання взятків чи зловживання владою. Ці практики викликають велике непокоєння серед громадян, оскільки вони перешкоджають нормальному функціонуванню суспільства та обмежують можливості для розвитку.

II. Груповий рівень. На цьому рівні корупція стає системною і включає в себе групи чиновників або організацій, які спільно вчиняють корупційні дії.

Груповий рівень корупції є однією зі складових, яка викликає серйозні загрози для стабільності і справедливості в суспільстві. Цей рівень включає в себе корупцію, яка виникає на рівні груп чиновників, організацій або інших

впливових формувань, які спільно вчиняють корупційні дії для особистого збагачення чи збільшення власної влади.

Однією з основних причин групової корупції є формування закритих кола, де групи осіб, які мають спільні інтереси, використовують свій колективний вплив для досягнення особистих цілей. Це може включати в себе зловживання влади, неправомірне отримання вигід, відкрите вимагання взятків або інші форми корупції, які переслідують колективні інтереси групи за рахунок загального добробуту.

Груповий рівень корупції часто порушує прозорість та довіру в інститутах, таких як урядові органи, поліція, судова система та інші. Коли групи користуються своїм впливом для отримання неправомірних переваг, це може призвести до порушення справедливості, створення нерівності та поглиблення корупційних тенденцій у суспільстві.

Однією з форм групової корупції є корпоративна корупція, де підприємства або бізнес-структури використовують свій вплив для отримання неправомірних вигід. Це може включати в себе фінансові злочини, підробку документів, зловживання корпоративною владою та інші практики, що підривають довіру до бізнесу та економічну стабільність.

III. Системний рівень. На цьому рівні корупція проникає всі аспекти суспільства та держави. Це може включати в себе корупцію в законодавчому, судовому та виконавчому гілках влади, а також в інших ключових інститутах суспільства. Системна корупція може виникати через недостатню прозорість, слабкість правової системи та інші структурні проблеми.

IV. Глобальний рівень. На цьому рівні корупція перетинає межі національних держав і стає міжнародною проблемою. Глобальна корупція може включати в себе міжнародні корпорації, міжнародні фінансові установи та інші глобальні структури.

Ця модель допомагає аналізувати корупцію на різних рівнях і визначати стратегії боротьби з цією проблемою на кожному рівні. Однак важливо

зауважити, що це теоретична модель, і реальна ситуація може бути більш складною та нюансованою.

Наслідки корупції вражають у всіх сферах суспільства. Вона призводить до зменшення ефективності управління, спричиняє соціальну нерівність, гальмує економічний розвиток та підриває довіру громадян до влади. В той же час, корупція може мати глибокий вплив на міжнародний рівень, порушуючи конкуренцію та створюючи міжнародні конфлікти [22].

Корупція є складною та многогранною проблемою, яка перетинає всі сфери суспільства. Розуміння загальних рис цього явища є ключем до розробки ефективних стратегій запобігання та боротьби з нею. Тільки шляхом спільних зусиль націй, громадян та міжнародних організацій можна досягти значущих результатів у створенні чистого, справедливого та стабільного суспільства.

Корупція залишається важливим викликом для сучасного суспільства, і в Україні розвиток ефективних механізмів запобігання їй вимагає використання передових світових практик та іноземного досвіду. В останні роки Україна взяла на озброєння ряд інструментів, спрямованих на боротьбу із корупцією, зокрема, із залученням великої частини світового досвіду.

Однією з ключових арен боротьби є створення та розвиток антикорупційних інституцій. Наприклад, Національне антикорупційне бюро (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) в Україні були створені з урахуванням кращих практик з інших країн, таких як модель Федерального бюро розслідувань у США чи Національне антикорупційне бюро Франції.

Одним із успішних інструментів є також система електронних закупівель ProZorro. Цей механізм дозволяє зробити процес державних закупівель більш прозорим і конкурентним. Модель ProZorro взята з глобального досвіду, зокрема, з кращих практик в Сполучених Штатах, Швеції та Європейському союзі.

Однак, розвиток ефективних механізмів запобігання корупції в Україні стикається із викликами. Зокрема, необхідно пильно враховувати контекст і

специфіку українського суспільства, адаптуючи іноземний досвід до внутрішніх потреб.

Значною частиною успішного боротьби з корупцією є також залучення громадськості. Це важливий аспект, відзеркалюючи демократичні цінності і забезпечуючи перевірку влади з боку громадян. Такі інструменти, як громадські ради, обласні платформи та інші форми громадського контролю, виходять за рамки класичних підходів та сприяють більшій відкритості та взаємодії.

Завчасне і конструктивне управління корупційними ризиками в органах публічної влади є важливим елементом ефективної стратегії боротьби з корупцією, і цей підхід отримав визнання від міжнародних експертів. Цей метод передбачає систематичний підхід до ідентифікації, оцінки та управління ризиками корупції в діяльності публічних установ. Здійснення цього підходу включає в себе комплекс злагоджених дій, спрямованих на зниження ймовірності корупційних проявів та їхніх негативних наслідків [24].

Однією з ключових складових цього підходу є ретельний аналіз діяльності організацій для визначення можливих точок ризику. Цей аналіз передбачає оцінку всіх аспектів роботи установи, починаючи від процесів прийняття рішень до фінансової діяльності та взаємодії з громадськістю. Ідентифікація потенційних корупційних точок дозволяє ефективно зосередити зусилля на їхньому управлінні та усуненні.

Важливою частиною цього підходу є розробка та впровадження стратегій запобігання корупції. Це може включати в себе вдосконалення внутрішніх політик та процедур, встановлення ефективних систем контролю та моніторингу, а також надання навчань та підвищення усвідомленості співробітників щодо корупційних ризиків та їхніх наслідків.

Додатково, важливим елементом є підтримка внутрішньої культури дотримання етичних стандартів та відкритості. Створення сприятливого середовища, де працівники почувають відповідальність за свої дії та можуть відверто повідомляти про корупційні порушення, є ключовим для успіху такого підходу.

Загалом, завчасне і конструктивне управління корупційними ризиками базується на системному підході до проблеми та впровадженні комплексу заходів, які дозволяють установам публічної влади ефективно протидіяти корупції. Цей метод дозволяє забезпечити сталість і надійність управління та сприяє створенню етичної та прозорої адміністративної культури.

Україна має потенціал стати прикладом ефективної боротьби з корупцією, використовуючи передовий світовий досвід. Однак, для досягнення цієї мети, важливо постійно вдосконалювати і адаптувати механізми, брати на увагу регіональні особливості та забезпечувати широкий участь всіх зацікавлених сторін, включаючи громадянське суспільство та міжнародні партнери. Тільки таким чином можна буде забезпечити сталість та ефективність запобігання корупції на території України.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ БОРОТЬБИ ІЗ КОРУПЦІЄЮ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

2.1 Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області як об'єкт використання методик боротьби з корупцією в органах публічної влади

В сучасному суспільстві, де розвиток держави тісно пов'язаний із якістю її управління, боротьба з корупцією стає ключовим завданням для забезпечення справедливості, рівності та ефективності в усіх сферах життя. Однією зі структур, яка здійснює нагляд за якістю та безпекою продуктів і послуг, а також є об'єктом впровадження методик боротьби з корупцією, є Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області.

Держпродспоживслужба була створена відповідно до рішення Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 року №442, яке передбачало оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади.

У 2015 році за допомогою постанови КМУ від 02 вересня №667 було затверджено Положення про Держпродспоживслужбу. Територіальні органи Держпродспоживслужби були утворені за рішенням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року №1092.

З метою забезпечення фінансування Держпродспоживслужби було прийнято розпорядження КМУ від 27 січня 2016 року №76-р. Структура апарату Держпродспоживслужби була затверджена і погоджена з Міністром аграрної політики та продовольства України. Штатний розпис та кошторис апарату Держпродспоживслужби були узгоджені з Мінфіном.

Згідно з розпорядженням Кабінету міністрів України від 6 квітня 2016 року №260-р «Питання Державної служби з питань безпечності харчових.

Головою Держпродспоживслужби було призначено Володимира Лапу за рішенням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року.

У здійсненні своїй діяльності Держпродспоживслужба в Сумській області щодо боротьби з корупцією керується наступними нормативно-правовими актами:

- Антикорупційна програма Держпродспоживслужби на 2018-2020 роки.
- Закон України «Про державну службу», від 19.11.2023 .
- Закон України «Про запобігання корупції», від 19.11.2023 .
- Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки», від 20.06.2022 .

У країнах, де виклики корупції визнаються загрозою національній безпеці та стабільності, антикорупційні заходи стають необхідністю. Використання методик боротьби з корупцією в органах публічної влади є стратегічним підходом, що спрямований на створення прозорих та ефективних систем управління.

Таблиця 2.1 – Горизонтальний аналіз активів «Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області» у 2019-2021 рр., грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Темп росту, %
Основні засоби	6697945	6691064	7254122	8,29
Запаси	1484621	1755521	1837714	23,75
Нефінансові активи	8292832	8535822	8616725	3,90
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у: національній валюті, у тому числі в:	3307204	5308921	5607742	69,64
Фінансові активи	3386835	5430088	5745678	69,62

Джерело: сформовано автором на основі оперативних даних Держпродспоживслужби

Провівши аналіз таблиці 2.1 за 2019- 2022 рік, можемо зробити кілька ключових висновків:

- За період з 2020 по 2022 рік відбувся значний ріст основних засобів на понад 8% (від 6697945 до 7254122), що свідчить про активний розвиток та модернізацію.
- Запаси також зросли з 1484621 у 2020 році до 1837714 у 2022 році. Це може свідчити про певний ріст діяльності та підтримку роботи організації.
- Нефінансові активи зросли на протязі років, але темп росту є менш значущим порівняно з іншими групами активів.
- Грошові кошти та їх еквіваленти значно збільшилися протягом цього періоду, зокрема, від 3307204 в 2020 році до 5607742 у 2022 році. Це може свідчити про збільшення ліквідності та фінансової стабільності.
- Фінансові активи також зросли значно, свідчаючи про активні інвестиційні стратегії та управління фінансами.

Отже, розвиток та ефективне управління активами в органах Держпродспоживслужби виявляються через позитивні тенденції у зростанні основних та фінансових активів, а також підвищенні ліквідності.

Таблиця 2.2 – Горизонтальний аналіз пасивів «Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області» у 2019-2021 рр., грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Темп росту, %
Внесений капітал	13177444	13405403	13777902	5,14
Власний капітал	10983197	13560543	14267128	30,94
Зобов'язання	696470	405367	457990	-36,04

Джерело: сформовано автором на основі оперативних даних Держпродспоживслужби

Проаналізувавши таблицю 2.2 можемо зробити наступні висновки: з 2020 року до 2022 року внесений капітал зріс на 5,14 %; загальний темп росту власного капіталу за період 2020 по 2022 роки становить близько 30.94%; з 2020 року до 2022 року зобов'язання відносно значно зменшилися на 36,04 відсотка. Отже, Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській

області має позитивні тенденції у фінансовому стані: зростання внесеного та власного капіталу.

Досить важливим є сектор, який відповідає за запобігання корупції у головному управлінні Держпродспоживслужби в Сумській області (далі – Сектор), є автономним та функціонально незалежним підрозділом Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області (далі – Головне управління). Сектор, відповідальний за запобігання корупції у Головному управлінні Держпродспоживслужби в Сумській області (далі - Сектор), є автономною та функціонально незалежною частиною структури Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області (далі - Головне управління). Створення Сектору відбувається відповідно до організаційної структури Головного управління, а його керівником є завідувач.

Основні завдання Сектору включають:

- Підготовка, забезпечення та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупції в Головному управлінні.
- Організування та реалізація заходів для виявлення ситуацій конфлікту інтересів, а також надання підтримки у їхньому вирішенні.
- Здійснення дій та вживання заходів з метою ідентифікації конфліктів інтересів, їх аналізу та вирішення відповідно до чинного законодавства.
- Проведення заходів для визначення конфліктних ситуацій, що можуть впливати на об'єктивність та безперешкодність виконання завдань, ініційованих чи контрольованих Головним управлінням.

Протягом звітного періоду, у 2022 році сектором, відповідальним за запобігання корупції, було проведено 19 навчальних заходів, включаючи 14 виїзних тренінгів у співпраці з районними управліннями Головного управління. Усі учасники були ознайомлені з антикорупційним законодавством та підписали відповідні декларації.

На навчання також були залучені представники лікарень ветеринарної медицини та лабораторій Держпродспоживслужби в Сумській області. Загалом за звітний період, участь у тренінгах взяли 229 осіб.

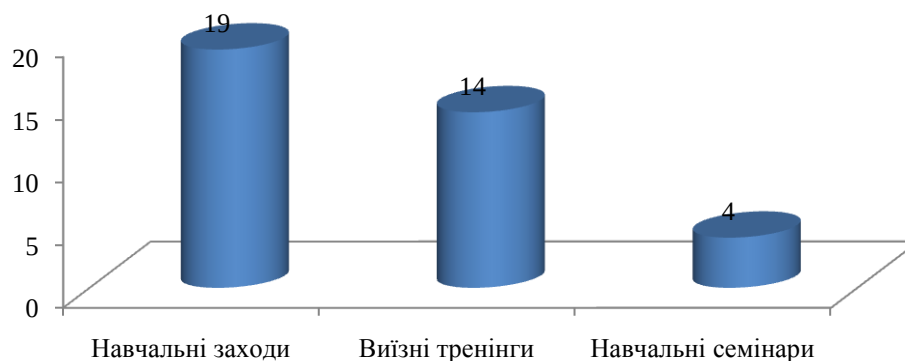

Рисунок 2.3 – Проведення заходів щодо запобігання корупції, 2022 рік

Джерело: сформовано автором на основі оперативних даних Держпродспоживслужби

Додатково, згідно з наказом від 16.05.2018 № 542-ОД, призначені конкретні заходи з управління конфліктом інтересів серед осіб, що мають відповідальні посади у сфері державної служби. Ці заходи охоплюють відповідальних виконавців, зокрема місцеві державні лікарні ветеринарної медицини та лабораторії Держпродспоживслужби в Сумській області.

Рисунок 2.4 – Виявлення порушень та спеціальні перевірки сектору який відповідальний за запобігання корупції у Головному управлінні Держпродспоживслужби в Сумській області

Джерело: сформовано автором на основі оперативних даних Держпродспоживслужби

Протягом 2020 року надійшло 3 повідомлення про можливі конфлікти інтересів, зокрема від начальника відділу безпечності харчових продуктів Охтирського міськрайонного управління, начальника Головного управління та начальника відділу ринкового та метрологічного нагляду управління захисту споживачів. В усіх випадках конфлікти інтересів були врегульовані з відповідними документальними підтвердженнями.

Упродовж 2020 року дві особи були притягнуті до адміністративної відповідальності за порушення антикорупційного законодавства. Начальник відділу ринкового та метрологічного нагляду був звільнений на підставі рішення суду, яке винесено за неповідомлення про суттєві зміни майнового стану. Також головний спеціаліст сектору реєстрації сільськогосподарської техніки припинив свою роботу за власним бажанням через участь у кримінальному провадженні щодо неправомірного отримання вигоди.

В той же період було проведено два службових розслідування щодо 11 співробітників Головного управління. Результати розслідування призвели до притягнення 6 працівників до дисциплінарної відповідальності (5 отримали зауваження, 1 отримав догану). Щодо чотирьох співробітників, комісія з розслідування не виявила достатніх підстав для їхнього притягнення до дисциплінарної відповідальності, а одна особа перебувала на лікарняному під час розслідування. За звітний період було також здійснено 22 перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» та проведено 5 спеціальних перевірок, визначених Законом України «Про запобігання корупції».

Під час проведення кампанії декларування в Головному управлінні було організовано шість навчальних семінарів для його співробітників. Додатково, до структурних підрозділів Головного управління та установ, які входять до сфери Держпрод-споживслужби, надійшло чотири листи стосовно підготовки та подачі електронних декларацій. Ці листи також надавали рекомендації та консультації, а також вказували на наявність "гарячих" телефонних ліній для отримання необхідної інформації.

Офіційний веб-сайт Головного управління містить розділ «Антикорупційна діяльність» з посиланням на методичні рекомендації та пояснення щодо заповнення декларацій, а також відповідні відеоматеріали. На вкладці «Новини» розміщено три статті, які стосуються ходу кампанії декларування.

В результаті перевірки своєчасності подання електронних декларацій в Головному управлінні було виявлено порушення від 11 осіб, що становить менше 5% від загальної кількості. Конкретно, три особи не подали щорічної електронної декларації, а вісім осіб подали її несвоєчасно. За кожним випадком були направлені відповідні повідомлення до Національного агентства з питань запобігання корупції.

За інформацією місцевих державних лікарень ветеринарної медицини та місцевих лабораторій Держпродспоживслужби в Сумській області, серед їхніх працівників було виявлено 26 випадків неподання (несвоєчасного подання) електронних декларацій. Отже, у звітному періоді 2022 року сектор, відповідальний за запобігання корупції, продемонстрував активну діяльність у впровадженні заходів та ініціатив з протидії корупції та забезпечення прозорості в роботі.

Здійснено 19 навчальних заходів, включаючи 14 виїзних тренінгів у співпраці з районними управліннями, залучено представників лікарень ветеринарної медицини та лабораторій. Заходи з управління конфліктом інтересів були впроваджені серед відповідальних посадових осіб, що є важливим етапом в системі протидії корупції.

Під час перевірок та службових розслідувань за порушення антикорупційного законодавства було притягнуто до відповідальності дві особи. Рішення суду призвело до звільнення начальника відділу ринкового та метрологічного нагляду за неповідомлення про суттєві зміни майнового стану, а головний спеціаліст сектору реєстрації сільськогосподарської техніки припинив роботу через участь у кримінальному провадженні щодо неправомірного отримання вигоди.

Дисциплінарні заходи були застосовані до шести співробітників Головного управління після службових розслідувань.

Організація кампанії декларування супроводжувалася проведенням навчальних семінарів та видачею рекомендацій стосовно електронних декларацій.

Усього зафіксовано неподання або несвоєчасне подання декларацій від 11 осіб, що становить менше 5% від загальної кількості, і відповідно до законодавства були направлені відповідні повідомлення до Національного агентства з питань запобігання корупції. Інформація про відсутність подання електронних декларацій виявлена також серед працівників лікарень ветеринарної медицини та місцевих лабораторій.

Отже, сектор успішно виконав свої завдання щодо запобігання корупції, провівши ефективні заходи, спрямовані на навчання та підвищення усвідомленості персоналу, реагуючи на можливі конфлікти інтересів, та дотримуючись прозорих стандартів у власній діяльності.

Під час щорічного процесу декларування у 2022 році Головне управління здійснило ряд заходів, включаючи інформування та пояснення стосовно підготовки та своєчасного подання електронних декларацій.

За результатами декларування всі 249 осіб, що є суб'єктами декларування в Головному управлінні, представили свої щорічні декларації, включаючи тих, хто перебував у відпустці по догляду за дитиною (7 осіб). У порівнянні з 2020 роком, коли було виявлено 11 випадків несвоєчасного подання декларацій, у 2021 році вдалося досягти 100% вчасності подання.

У 2020 році виявлено три особи, які порушили вимоги фінансового контролю, не подавши декларацію перед звільненням. Держпродспоживслужба надала методичну інформацію щодо обмежень у використанні чи поширенні службової інформації, передбаченої відповідальністю та заборонаю порушень антикорупційного законодавства. Цю інформацію ознайомлено 372 особи, підписники на неї. У квітні 2022 року на базі Сумського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади відбувся

тематичний короткостроковий семінар на тему «Сучасні інструменти запобігання і протидії корупції», в якому прийняли участь 24 співробітники Головного управління. Протягом 2022 року Головне управління провело два службові розслідування відносно 10 осіб за порушеннями в щорічних деклараціях, отриманих від спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. В результаті цих розслідувань п'ять державних службовців були притягнуті до дисциплінарної відповідальності, отримавши зауваження. Отже, у 2022 році Головне управління успішно впоралося з проведенням щорічного процесу декларування, вживаючи різноманітні заходи для підтримки та нагляду за вчасністю та правильністю подання електронних декларацій.

Таблиця 2.5 – Основні показники діяльності сектору який відповідальний за запобігання корупції у Головному управлінні Держпродспоживслужби в Сумській області, 2022 рік

Показники	Кількість
Кількість навчальних заходів	7
Порушення фінансового контролю	7
Спеціальна перевірка кандидатів	1
Звернень щодо порушень	5
Перевірка за зверненнями	7
Способи повідомлення про порушення (телефон, ел. пошта, веб-сайт, особистий прийом)	5

Джерело: сформовано автором на основі оперативних даних Держпродспоживслужби

Важливим досягненням є 100% вчасність подання декларацій у порівнянні з попереднім роком, коли було зафіксовано 11 випадків несвоєчасного подання. За виявленими порушеннями фінансового контролю перед звільненням вже вжито заходів, а саме проведено службові розслідування та притягнуто 5 державних службовців до дисциплінарної відповідальності. У 2022 році виконання вказівок начальника Головного управління, викладених у наказі від 20.01.2022, включало проведення січнево-березневих 2022 року 7 навчальних заходів із структурними підрозділами, на яких брали участь 104 особи.

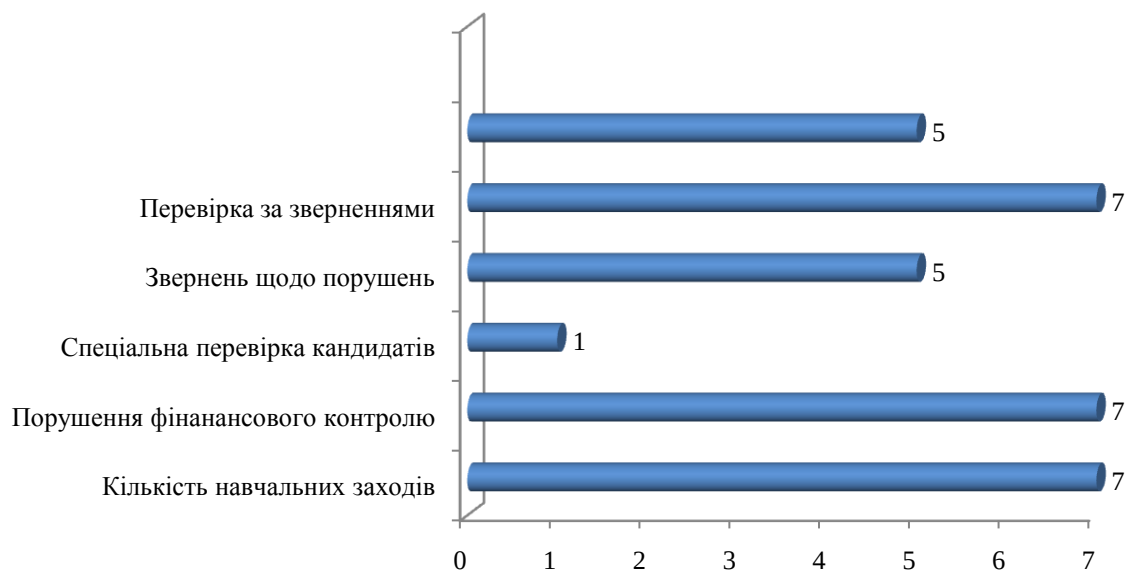

Рисунок 2.5 – Основні показники діяльності сектору який відповідальний за запобігання корупції у Головному управлінні Держпродспоживслужби в Сумській області, 2022 рік

Джерело: сформовано автором на основі оперативних даних Держпродспоживслужби

Протягом цього періоду було зафіксовано 7 порушень фінансового контролю, зокрема 6 випадків несвоєчасного/неподання декларацій та 1 випадок помилкового визначення типу декларації перед звільненням. У 2022 році не проводилася спеціальна перевірка щодо зовнішніх кандидатів-переможців конкурсів на посади відповідальних або осіб з підвищеним ризиком корупційних порушень у Головному управлінні. Однак було проведено 1 перевірку, передбачену Законом України «Про очищення влади». У 2022 році надійшло 5 звернень щодо можливих порушень антикорупційного законодавства. За семи заявами були проведені перевірки, що виявили порушення. Наказом від 09.10.2022 було визначено 5 способів повідомлення про порушення антикорупційного законодавства, включаючи телефон, електронну пошту, спеціальну форму на веб-сайті, поштовий зв'язок та особистий прийом. Ці механізми були визначені на веб-сайті Головного

управління. У 2022 році сектором запобігання корупції проведено 16 заходів з питань протидії корупції з підрозділами Головного управління.

Отже, у 2022 році Головне управління успішно виконало вказівки начальника, які були визначені в наказі від 20.01.2022. Організація та проведення січнево-березневих навчальних заходів зі структурними підрозділами, в яких взяли участь 104 особи, свідчать про активність та залученість персоналу у процеси навчання та взаємодії.

Зафіксовані сім порушень фінансового контролю, зокрема випадки несвоєчасного чи неподання декларацій, а також помилкове визначення типу декларації перед звільненням, свідчать про важливість та актуальність впровадження ефективних механізмів фінансового моніторингу та відповідальності.

Незважаючи на відсутність спеціальної перевірки зовнішніх кандидатів-переможців конкурсів, проведена перевірка відповідно до Закону України «Про очищення влади» свідчить про уважне відношення до антикорупційних заходів та внутрішніх процедур. П'ять звернень із можливими порушеннями антикорупційного законодавства та наступні перевірки виявили порушення, що підкреслює важливість системи звітності та реагування на сигнали про можливі корупційні дії. Сектор запобігання корупції продемонстрував активність, провівши 16 заходів з питань протидії корупції спільно з підрозділами Головного управління, що сприяє формуванню ефективної системи профілактики корупційних порушень.

Розглянемо системи антикорупційних заходів, впроваджених у Головному управлінні Держпродспоживслужби Сумської області. Зокрема, ключовим елементом є внутрішній контроль та моніторинг.

Це включає у себе систему внутрішнього фінансового аудиту, перевірку декларацій службовців та їхніх родин, а також аналіз та оцінку ризиків корупції в організації. Система внутрішнього фінансового аудиту, перевірка декларацій службовців та їхніх родин, а також аналіз та оцінка ризиків корупції є невід'ємною частиною ефективного управління та запобігання корупції в

організації. Ці інструменти дозволяють створити систему контролю, яка не лише виявляє можливі порушення, але й покликана зменшити ймовірність їх виникнення.

Внутрішній фінансовий аудит є ефективним механізмом для перевірки та оцінки фінансової діяльності Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області. Його завдання включає перевірку фінансових операцій, визначення ефективності внутрішнього контролю та виявлення можливих ризиків. Цей процес допомагає підтримувати дотримання фінансових стандартів, забезпечуючи точність та достовірність фінансової звітності.

Однією з ключових складових антикорупційної політики є перевірка декларацій службовців. Цей процес включає в себе аналіз майнового стану та доходів посадових осіб для виявлення можливих конфліктів інтересів, недекларованих доходів чи інших потенційних порушень. Важливою частиною цього процесу є також перевірка декларацій родини службовця, що може допомогти виявити можливі спроби ухилення від обов'язкового декларування.

Систематичний аналіз та оцінка ризиків корупції є стратегічним підходом до управління корупційними загрозами. Вона передбачає ідентифікацію потенційних сценаріїв корупційних порушень, визначення їхнього впливу та розробку стратегій їх запобігання. Цей процес спрямований на створення ефективних систем контролю та управління ризиками.

Отже, використання системи внутрішнього фінансового аудиту, перевірки декларацій та аналізу ризиків корупції стає важливим кроком для будь-якої організації, особливо в сфері державного управління. Ці інструменти допомагають зберігати фінансову дисципліну, зміцнюють прозорість та зменшують ймовірність корупційних випадків, сприяючи ефективному та етичному управлінню.

Ще однією важливою методикою є впровадження прозорості та відкритості в діяльність Головного управління. Це охоплює публікацію інформації про роботу в офіційних джерелах, доступ до якої має громадськість. Такий крок робить дії органу більш об'єктивними та відкритими для

громадськості, а також створює можливості для взаємодії з активними громадянами, які грають роль важливого стороннього контролю. Додатковою складовою ефективної боротьби з корупцією є навчання та підвищення кваліфікації працівників.

Навчання є основним інструментом формування антикорупційної культури серед працівників. Це включає в себе навчання етичних стандартів, основ правопорядку та принципів державної служби. Засвоєння цих знань допомагає працівникам усвідомити негативні наслідки корупції та розуміти важливість їхньої ролі в боротьбі з цим явищем.

Сфера боротьби з корупцією вимагає від працівників високого рівня професійної компетентності та спеціалізованих навичок. Підвищення кваліфікації дозволяє пристосовувати свої навички до змін у законодавстві, удосконалювати методи аналізу та розслідування корупційних випадків, а також ефективно впроваджувати передові практики у сфері протидії корупції.

Навчання працівників також пов'язане з ознайомленням з інноваційними методами та передовими технологіями в боротьбі з корупцією. Використання сучасних інформаційних систем, електронних засобів моніторингу та аналізу даних дозволяє підвищити ефективність заходів з протидії корупції та забезпечити більшу прозорість у роботі органів.

Під час навчання працівники отримують навички побудови ефективних систем внутрішнього контролю та аудиту. Це дозволяє створювати механізми, які запобігають виникненню корупційних схем та вчасно виявляють можливі порушення.

Отже, навчання та підвищення кваліфікації працівників є необхідним елементом будь-якої стратегії боротьби з корупцією. Це дозволяє створювати у суспільстві антикорупційну свідомість, формувати високий стандарт професійної етики та забезпечувати ефективне впровадження заходів з протидії корупції в роботу державних установ.

Необхідно також враховувати важливу роль громадянського суспільства у боротьбі з корупцією. Залучення громадськості до процесів прийняття рішень

та взаємодії з органами влади стає джерелом додаткового контролю та обґрунтування вирішення проблем.

Отже, важливо визначити, що Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області впроваджує комплекс заходів для боротьби з корупцією, і ці методики можуть слугувати прикладом для інших органів публічної влади в Україні. Забезпечення прозорості, внутрішнього контролю та активної участі громадськості стають основою для ефективної боротьби з корупцією та створення справедливого та ефективного управління в регіоні.

2.2 Засади формування та реалізації антикорупційної політики в органах Держпродспоживслужби

В умовах сучасного світу, де конкуренція та економічна активність є необхідними складовими розвитку, антикорупційна політика стає критичною для забезпечення ефективного функціонування органів, які відповідають за нагляд та контроль у сфері споживчого ринку.

Органи Держпродспоживслужби, що забезпечують дотримання виробниками та продавцями стандартів якості та безпеки продуктів і послуг, повинні враховувати економічні аспекти у формуванні та реалізації своєї антикорупційної політики.

Економічні аспекти є важливими при розробці та впровадженні такої політики, оскільки корупція може важливим чином впливати на економічну ситуацію в країні.

Однією з ключових економічних засад формування антикорупційної політики є створення сприятливого економічного середовища, яке обмежує можливості корупційних проявів. Наприклад, розробка та реалізація ефективних систем публічних закупівель та конкурентного ринку може зменшити імовірність неправомірного впливу та недобросовісної конкуренції. Підтримка відкритості та прозорості в економічних процесах дозволяє уникати

зловживань та створює економічне оточення, в якому корупція стає менш привабливою. Другою економічною засадою є оптимізація бюджетного використання ресурсів. Оптимізація бюджетного використання ресурсів передбачає ретельне планування, аналіз та здатність уряду ефективно реагувати на зміни в економіці та соціальній сфері.

Однією з ключових переваг оптимізації бюджету є можливість забезпечити більш ефективне використання публічних грошей. Це досягається завдяки вдосконаленню системи фінансового контролю, ефективному розподілу ресурсів та упровадженню інноваційних технологій. Важливим аспектом є інформаційна прозорість, яка дозволяє громадськості та зацікавленим сторонам відстежувати, як використовуються гроші, та сприяє виявленню можливих випадків корупції.

Оптимізація також включає у себе впровадження ефективних методів управління ресурсами. Це може включати в себе аутсорсинг, партнерство з приватним сектором та інші стратегії, спрямовані на підвищення ефективності та зниження витрат. Застосування сучасних технологій, таких як штучний інтелект та аналіз даних, також грає важливу роль у покращенні процесів управління та визначенні оптимальних шляхів використання ресурсів.

Одним із основних напрямків оптимізації бюджетного використання ресурсів є збільшення інвестицій у соціальні сфери, такі як освіта та охорона здоров'я. Це дозволяє покращити якість життя населення та забезпечити сталість розвитку країни в майбутньому. Збільшення ефективності програм соціального захисту, вдосконалення системи медичного обслуговування та розвиток освітніх ініціатив - це лише кілька напрямків, які можуть бути вдосконалені через оптимізацію бюджетних ресурсів.

Важливо також зауважити, що оптимізація бюджету має враховувати потреби та інтереси всіх верств суспільства. Спрямованість на досягнення сталого розвитку та врахування принципів соціальної справедливості грають критичну роль у формуванні успішної стратегії бюджетного управління.

Отже, оптимізація бюджетного використання ресурсів є важливим інструментом для покращення ефективності державного управління. Ця стратегія вимагає системного підходу, врахування інновацій та застосування передових технологій з метою створення стійкої та прозорої економічної моделі.

Раціональне розподілення бюджетних коштів та ефективне використання ресурсів сприяють зменшенню можливостей для виникнення хабарництва та інших форм корупції. Застосування технологій для автоматизації та моніторингу бюджетних процесів може значно поліпшити ефективність витрат та зменшити ризики фінансових порушень.

Наступною ключовою економічною засадою є створення механізмів фінансового контролю. Здійснення ефективного фінансового моніторингу, аудиту та ревізій дозволяє вчасно виявляти порушення та недобросовісні дії. Поєднання таких інструментів, як електронні системи обліку та звітності, допомагає створити прозорий механізм контролю, який ускладнює можливість фінансової маніпуляції та зловживань.

Застосування сучасних технологій та аналіз фінансової діяльності є ключовими елементами в подоланні фінансових злочинів та корупційних схем. В епоху швидко плинних технологій, використання новітніх інструментів дозволяє виявити потенційні ризики та здійснювати превентивні заходи на ранніх етапах, максимально обмежуючи можливість виникнення фінансових порушень.

Електронні системи обліку та моніторингу відкривають широкі можливості для забезпечення прозорості та ефективності в управлінні фінансами. Ці системи не лише дозволяють проводити швидкий та точний аналіз фінансових операцій, але і забезпечують автоматизований контроль за витратами та використанням коштів. Вони стають надійним інструментом для виявлення аномальних ситуацій та можливих фінансових непорозумінь, що підвищує ефективність управління ресурсами та уникнення фінансових порушень.

Електронна система обліку може допомогти забезпечити узгодженість та прозорість у використанні коштів, виключаючи можливість недоотримання фінансів чи їх неправомірного використання. Вона дозволяє здійснювати миттєвий доступ до фінансової інформації, що забезпечує швидке реагування на будь-які аномалії та недоліки в фінансовій діяльності. Такий контроль сприяє вчасному виявленню та припиненню будь-яких фінансових недорозумінь чи злочинних схем.

Отже, впровадження електронних систем обліку та моніторингу не лише полегшить виявлення фінансових злочинів та корупційних схем, але й забезпечить ефективне та узгоджене використання коштів, зміцнюючи довіру до фінансової діяльності та забезпечуючи сталість управління фінансовими ресурсами.

Ефективність антикорупційної політики в органах Держпродспоживслужби також пов'язана з врахуванням економічних реалій ринку та розвитку бізнесу. Співпраця з представниками бізнес-спільноти, зокрема, розробка спільних стандартів та рекомендацій, може сприяти виробленню ефективних механізмів контролю без збитковості для бізнесу.

Додатковою економічно обумовленою мірою є забезпечення конкурентоспроможності та недопущення монопольних практик в сфері контролю якості та безпеки продуктів. Створення стимулів для конкуренції серед інших наглядових організацій може сприяти підвищенню ефективності та уникненню конфліктів інтересів.

В органах Держпродспоживслужби економічні засади реалізації антикорупційної політики відіграють важливу роль у створенні умов для чесного та ефективного функціонування, що дозволяє забезпечити безпеку та якість продуктів і послуг населенню.

По-перше, однією з ключових економічних засад є створення прозорих та ефективних механізмів контролю за розподілом бюджетних ресурсів. Важливо ретельно відстежувати, як гроші призначаються на виконання завдань Держпродспоживслужби, та визначати можливі ризики корупції на етапах

фінансового планування та використання коштів. Транспарентність цього процесу дозволить уникнути неправомірних втрат та використання грошей для призначення, налагодження та підтримки ефективних антикорупційних заходів.

По-друге, ефективність антикорупційної політики визначається розвитком системи фінансового моніторингу та аудиту. Застосування сучасних технологій в цих сферах дозволяє виявляти нестачі та недорахунки, а також виявляти фінансові порушення, що сприяє ефективній боротьбі з корупцією.

По-третє, використання програмного забезпечення для аналізу фінансових операцій дозволяє автоматизувати процес виявлення аномалій та потенційних порушень. Сучасні технології аналізу даних дозволяють швидко та точно визначати недоліки в обігу коштів, що є критичним для ефективного фінансового моніторингу.

По-д четверте, автоматизація обліку коштів та фінансових операцій забезпечує надійний аудит та контроль за використанням ресурсів. Це важливо для того, щоб уникнути можливості фінансових зловживань та неправомірного витрачання бюджетних коштів.

Застосування сучасних інформаційних технологій у фінансовому моніторингу та аудиті визначає ефективність антикорупційної політики.

Вчасне виявлення та запобігання фінансовим зловживанням стає можливим завдяки автоматизації та точному аналізу фінансових операцій. Такий підхід сприяє побудові прозорості та ефективної системи контролю, що в свою чергу є важливим етапом у боротьбі з корупцією в усіх сферах громадського життя.

Важливим аспектом є розвиток системи внутрішнього контролю та забезпечення прозорості в прийнятті рішень. Створення ефективних механізмів внутрішнього аудиту та моніторингу діяльності працівників забезпечить вчасне виявлення можливих конфліктів інтересів та інших форм корупції.

Додатково, важливо розвивати етичний кодекс та систему моральних норм серед працівників, щоб зменшити ймовірність корупційних дій та покращити внутрішню корпоративну культуру.

По-перше, система внутрішнього контролю має передбачати ретельний аналіз фінансових та ділових операцій, проведення аудиту внутрішніх процесів та виявлення можливих порушень. Спеціалізовані аудиторські комітети повинні стежити за правильністю використання ресурсів та вчасним виявленням можливих фінансових недоліків чи аномалій. Це стає запорукою вчасного реагування та запобігання розвитку корупційних схем.

По-друге, важливо розвивати етичний кодекс та моральні норми серед працівників. Створення чітких правил та норм поведінки сприяє формуванню етичної корпоративної культури. Прозорість та відкритість в процесі ухвалення рішень, а також повага до інших учасників процесу, знижують ймовірність корупційних дій.

Розвиток системи внутрішнього контролю та забезпечення прозорості в ухваленні рішень є важливим кроком у стримуванні поширення корупції.

Ефективність таких заходів полягає в системному підході, що включає в себе внутрішній аудит, моніторинг діяльності та розвиток етичних стандартів. Забезпечення прозорості та ефективної корпоративної культури сприяє створенню умов для зменшення корупційних ризиків та формуванню довіри до організації чи установи.

Отже, економічні засади формування та реалізації антикорупційної політики в органах Держпродспоживслужби є необхідною умовою для створення ефективної та стійкої системи контролю за якістю та безпекою продуктів і послуг. Транспарентність, ефективний фінансовий контроль, співпраця з бізнесом та забезпечення конкурентоспроможності – це ключові аспекти, які визначають успішність боротьби з корупцією в цій важливій сфері публічного управління.

2.3 Оцінка індексу сприйняття корупції в Україні

В сучасних умовах глобальної економічної нестабільності та соціально-економічних викликів, оцінка ефективності використання бюджетних коштів є

критично важливим завданням для держави. Особливу увагу при цьому слід звертати на сферу державного контролю якості та безпеки продуктів та послуг, представлену органами Держпродспоживслужби. Це стає ще актуальнішим, оскільки індекс сприйняття корупції в цих органах може визначати рівень довіри громадян до державних інститутів та впливати на ефективність їхньої діяльності.

Бюджетні кошти, виділені Держпродспоживслужбою, мають служити для реалізації стратегічних завдань в галузі забезпечення якості та безпеки продуктів. Однак, щоб визначити ефективність використання цих коштів, потрібно ретельно оцінювати результати їхньої діяльності. Це може включати аналіз виконання планів, результативність контрольних заходів, а також документально фіксовані випадки припинення обігу небезпечних товарів. Такий підхід дозволяє виявити ефективність використання бюджетних ресурсів для досягнення конкретних цілей, що стоять перед Держпродспоживслужбою.

При оцінці ефективності також важливо звертати увагу на індекс сприйняття корупції в органах Держпродспоживслужби. Цей індекс визначає рівень довіри громадян до діяльності контролюючих органів і може свідчити про наявність або відсутність корупційних проявів.

Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) є важливим інструментом для оцінки рівня корупції в органах Держпродспоживслужби. Цей індекс, який розробляється міжнародною організацією Transparency International, визначається на основі думок експертів та опитувань громадян, що дозволяє отримати об'єктивну картину ступеня корупції в певному регіоні чи країні.

Держпродспоживслужба, як державний орган, відіграє важливу роль у забезпеченні якості та безпеки продукції та послуг на ринку. Запобігання корупції в її діяльності є критичним завданням, оскільки корупційні практики можуть серйозно підірвати довіру громадськості і завдати шкоди суспільству в цілому. Індекс сприйняття корупції в органах Держпродспоживслужби визначається рядом факторів:

- Прозорість. Якщо Держпродспоживслужба відкрита щодо своєї діяльності, публікує інформацію про свою роботу, рішення та звіти, це може позитивно впливати на індекс сприйняття корупції.
- Внутрішній контроль. Механізми внутрішнього контролю в Держпродспоживслужбі, які спрямовані на виявлення та запобігання корупції, грають ключову роль у формуванні індексу.
- Адміністративна ефективність. Якщо Держпродспоживслужба ефективно функціонує, приймає обґрунтовані рішення і оперативно реагує на виявлені порушення, це може позитивно впливати на індекс сприйняття корупції.
- Публічний контроль. Взаємодія Держпродспоживслужби з громадськістю, засобами масової інформації та громадськими організаціями також може впливати на індекс, оскільки це сприяє створенню відкритого та відповідального середовища.
- Освіта та підвищення кваліфікації. Здійснення дій щодо посилення антикорупційної освіти серед працівників Держпродспоживслужби також може мати велике значення.

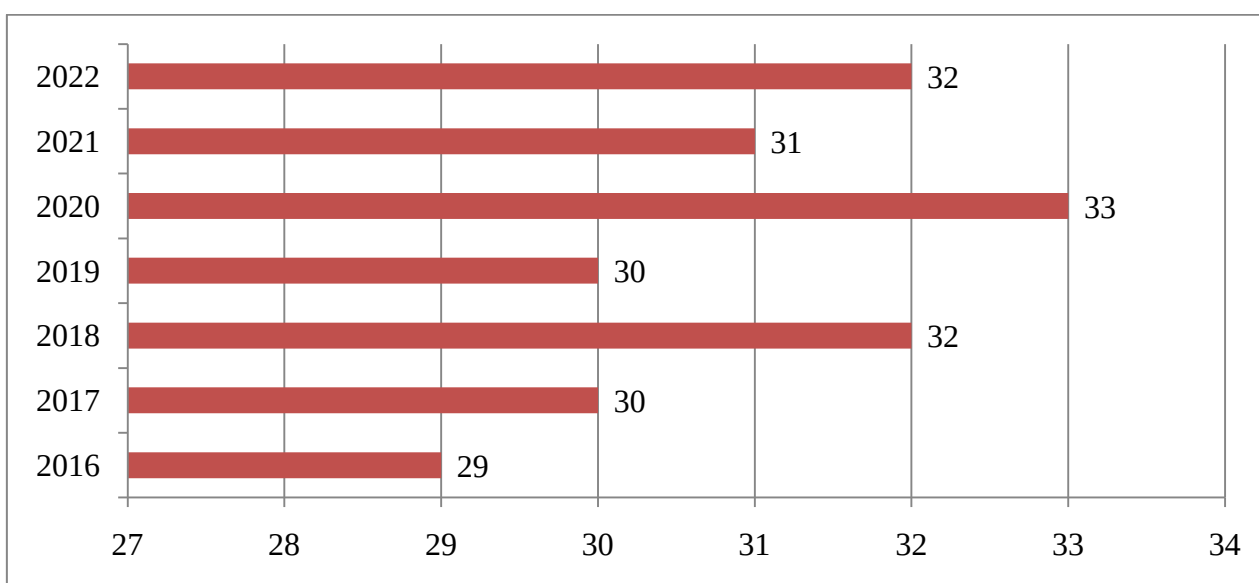

Рисунок 2.5 - Тенденції зміни Індексу сприйняття корупції в Україні за 2016-2022 рр., балів

Джерело: складено автором

Динаміка Індексу сприйняття корупції показує, що рівень боротьби з корупцією за останні 5 років прогресує досить повільно й дещо нижчий навіть у порівнянні із середнім по світу, який становить 43 бали. Збільшення Індексу на 3 бали за 2020 рік у порівнянні з попереднім роком відбулось у результаті роботи Вищого антикорупційного суду, нових законодавчих норм щодо повноважень антикорупційних органів, запуску електронного реєстру звітності політичних партій, зміни в галузі публічних закупівель.

Україна серед країн світу знаходиться на 117-му місці зі 180 країн, що значно нижче провідних країн Європи (рис. 2.6).

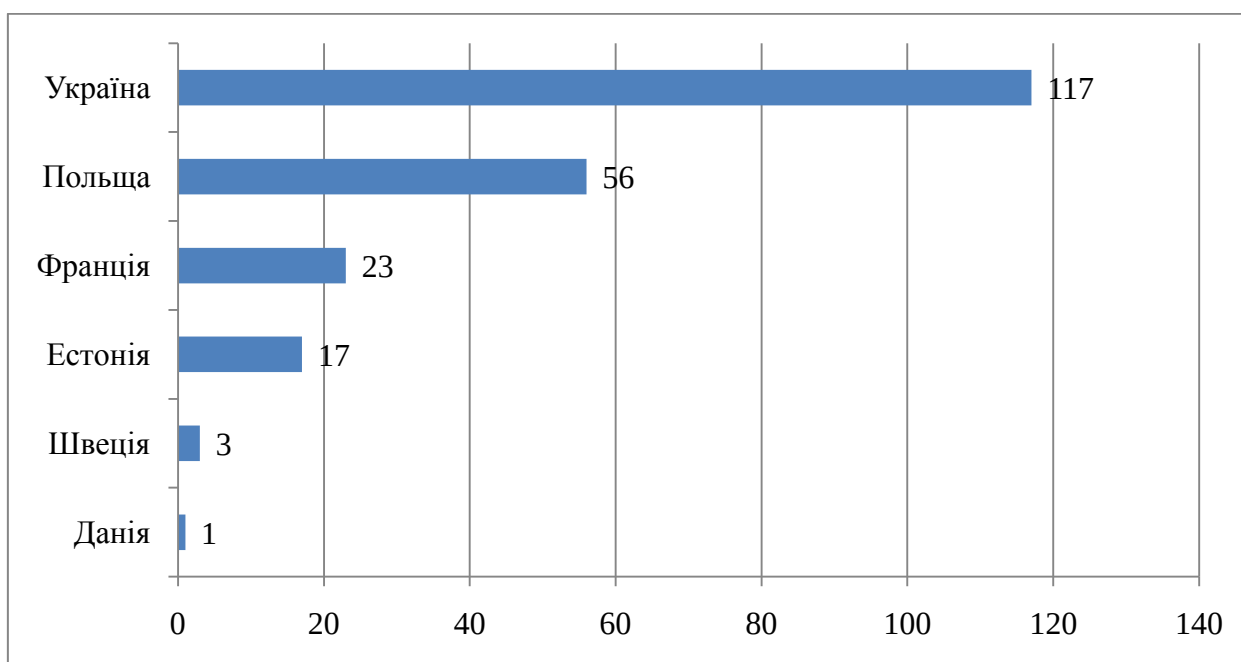

Рисунок 2.6 - Рейтинг зарубіжних країн за визначенням Індексу сприйняття корупції за 2022 рік

Джерело: складено автором

Одним із ключових факторів впливу на рівень корупції як в Україні, так і в країнах світу стала пандемія COVID-19. Це пов'язано з поширенням корупційних діянь у сфері охорони здоров'я, зокрема щодо процедур закупівлі ліків та медичного обладнання, хабарництва навколо вакцинації, корупційних діянь у процесі забезпечення реалізації політики управління закладами охорони здоров'я.

Зростання індексу сприйняття корупції в органах Держпродспоживслужби свідчитиме про успішність заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією та підвищення рівня довіри громадськості до діяльності цього органу. Сприятливий індекс сприйняття корупції свідчить про те, що органи Держпродспоживслужби працюють транспарентно, ефективно використовують бюджетні ресурси та забезпечують надійний контроль за якістю продукції на ринку. Важливо також враховувати публічну думку щодо роботи Держпродспоживслужби, оскільки громадська думка може впливати на ступінь співпраці громадян з контролюючими органами та їх довіру до системи державного контролю. Публічне обговорення та відкритість в роботі можуть підвищити рівень довіри та сприяти покращенню якості роботи Держпродспоживслужби.

Загалом, пріоритетами щодо боротьби з корупцією в Україні у контексті забезпечення економічної безпеки виступають:

- зростання ролі громадських організацій у сфері антикорупційної політики, зокрема шляхом їх безпосередньої участі у складі наглядових та дорадчих рад спеціалізованих антикорупційних органів та органів публічної влади;
- активізація просвітницької діяльності щодо вчинення антикорупційних дій і їх наслідків, популяризація суспільного сприйняття корупції як дуже негативного явища через реалізацію відповідних антикорупційних освітніх заходів, проєктів та програм;
- залучення можливостей інтернет-платформ для оперативного реагування на факти корупційних дій;
- значна увага превентивним та заохочувальним антикорупційним заходам на противагу репресивним.

Отже, оцінка індексу сприйняття корупції в цих органах є важливим кроком у забезпеченні транспарентності, відкритості та ефективності їхньої роботи. Це сприятиме формуванню довіри громадян, покращенню якості продукції та забезпечить безпеку споживачів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

3.1 Механізми запобігання та протидії корупції в органах публічного управління: вітчизняний досвід та адаптація зарубіжної практики

Корупція є однією з основних загроз ефективності та довіри до органів публічного управління. Україна, також як і інші країни, стикається з викликом розробки та впровадження механізмів запобігання та протидії корупції, які враховують вітчизняний досвід та адаптують кращі світові практики.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) та Національне антикорупційне бюро (НАБУ) стали ключовими інституціями, спрямованими на протидію корупції в Україні. Вони були створені за вітчизняним досвідом та впливом зарубіжних аналогів, зокрема, Федерального бюро розслідувань у США та Центрального антикорупційного бюро Франції. Ці органи отримали завдання розслідування та запобігання корупції на високому рівні, забезпечуючи незалежність від впливу політики та бізнесу.

Прозорість та доступ до інформації – ще один важливий аспект в запобіганні корупції. Закріплення принципів відкритості у вітчизняних законах та розробка механізмів для активного залучення громадськості у процеси прийняття рішень допомагають у створенні ефективних бар'єрів перед корупційними проявами.

Зарубіжний досвід також вказує на важливість електронного управління та цифрових технологій у боротьбі з корупцією.

В Україні, система електронних закупівель ProZorro стала прикладом успішної адаптації іноземного досвіду. Цей механізм забезпечує відкритість, конкурентність та ефективність у господарській діяльності.

Також, існує кілька ефективних механізмів протидії корупції, які здобули визнання за кордоном і можуть бути корисними для впровадження в Україні:

І. Створення ефективних антикорупційних органів державної влади в ситуаціях, коли це обумовлено об'єктивною необхідністю.

У більшості країн світу, проблемами запобігання та протидії корупції займаються спеціальні державні органи. Україна також має відповідні установи, такі як Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції, Державне бюро розслідувань, а також окремий напрямок в судовій системі та інші правоохоронні органи.

Однак, проведений аналіз міжнародної практики вказує на те, що в жодній з передових країн не існує такої великої кількості органів, які відповідають за питання запобігання та протидії корупції.

Питання про об'єктивну доцільність такого великого числа органів виникає тоді, коли оцінюється «результативність» їхньої діяльності.

Під час нашого дослідження ми провели аналіз звіту Національного агентства з питань запобігання корупції за 2021 рік. З цього аналізу випливає, що більшість справ, розглянутих цим органом державної влади, є малозначущими (520 справ, в яких порушується конфлікт інтересів).

Цікаво відзначити, що на момент ухвалення Закону «Про Національне антикорупційне бюро» в Україні не передбачалося наявності контролюючої функції, що призвело до численних випадків зловживань та непорозумінь із Національним агентством з питань запобігання корупції щодо розмежування повноважень [8].

Оперативно-розшукова функція Польського Центру антикорупційного бюро (ЦАБ) спрямована не лише на запобігання корупційних правопорушень, їх виявлення та розкриття, але й на отримання та обробку інформації, необхідної для протидії корупції в органах влади на різних рівнях. Головний акцент діяльності Польського ЦАБ спрямовано на попередження дій зазначених суб'єктів, які можуть завдати шкоди економічним інтересам держави. Основна функція польського антикорупційного органу полягає саме в цьому, а не лише в виявленні та розслідуванні ізольованих випадків хабарництва чи неправомірної вигоди. Наявність обґрунтованої підозри надає

право антикорупційному органу проводити попереднє розслідування без узгодження з прокуратурою та судом, що мінімізує бюрократичність, притаманну органам державної влади. Значну увагу приділяють освітньо-профілактичній роботі з питань запобігання корупції, зокрема в органах публічної влади. Незважаючи на те, що стандарти, що формують антикорупційні програми країн ЄС, передбачають виключення антикорупційних органів із функцій досудового розслідування, в Польщі і Румунії це повноваження залишається за зазначеними органами влади, і це не завадило покращити показники у мінімізації корупції.

У 2006 році під Генеральною прокуратурою Румунії був створений Національний антикорупційний директорат (НАД), ідею для чого взято з іспанського досвіду, маючи конкретну мету - об'єднати в одній установі фахівців, обов'язки яких включають протидію та боротьбу з корупцією. Схоже на польський підхід, контроль за діяльністю керівника НАД, яким є Генеральний прокурор Румунії, покладено на Вищий касаційний суд. Це створює умови, в яких практично всі гілки влади залучені до процесу боротьби з корупцією. Керівний склад антикорупційних органів (з урахуванням двох заступників Генерального прокурора) формується колегіально за узгодженням із Міністром юстиції, спільно з Вищою Радою магістратури, включаючи досвідчених суддів та прокурорів.

Проте автономія НАД обмежена в порівнянні з вітчизняною моделлю, особливо в фінансових питаннях та частково в кадрових (стосовно кількості відділів та служб всередині структури).

Вимоги до кандидатів чітко визначені: шестирічний стаж роботи на посаді прокурора чи судді (що в Україні є більш широкою вимогою - стаж в юридичній сфері), бездоганна репутація та професійна підготовка.

Порівнюючи повноваження Національного антикорупційного бюро України та Національного антикорупційного директорату (НАД) Румунії, можна виявити значну кількість спільних завдань, що покладаються на ці

органи. Проте в останньому випадку вони законодавчо визначені так, що НАД не може займатися малозначними корупційними справами.

Конкретно, враховуються три основні критерії при оцінці: посада особи, яка є підозрюваною у вчиненні корупційного правопорушення; розмір завданої шкоди; та вартість отриманої хабара (яка повинна перевищувати 10 000 євро).

У додаток до цього, румунська законодавча система накладає на Національний антикорупційний директорат (НАД) обов'язок аналізувати причини корупційних проявів та подавати пропозиції щодо їх усунення в установленому порядку, що відсутнє в українському законодавстві.

Схожі принципи дотримуються в Іспанії, де вирішенням антикорупційних питань займається Прокурорська служба проти корупції та організованої злочинності (ПСПКОЗ). Основним напрямком діяльності цієї служби є розслідування економічних злочинів, корупційних порушень, вчинених публічними службовцями, та справ, пов'язаних із організованою злочинністю.

Переважно ПСПКОЗ займається важливими справами, тоді як менш важливі справи розглядаються органами прокуратури за визначенням Генерального прокурора Іспанії. Оцінка важливості справ, що включають елементи корупційного порушення, проводиться самим Генеральним прокурором Іспанії, який може делегувати ПСПКОЗ розгляд менш значущих справ.

Відзначається, що система розслідування корупційних злочинів в Іспанії відрізняється від звичайної української меншою бюрократизованістю.

Розслідування розпочинаються незалежно від того, хто повідомив про корупційний злочин - приватна особа, державна установа чи інформація, відома з відкритих джерел. Для цього не потрібні спеціальні дозволи чи погодження, а рішення Генерального прокурора визначає підслідність справи.

Корупція – це соціальне явище, що часто визначається як зловживання владою або підкуп, порушення закону та порядку в ім'я особистої вигоди.

Однак, на відміну від визначення, прояви корупції можуть негативно впливати на розвиток країни, підірвати довіру до влади та створювати

невпевненість у суспільстві. У світі існують різноманітні стратегії для подолання цього негативного явища, і однією з ефективних практик є створення спеціалізованих органів, таких як «Corrupt Practices Investigation Bureau» (CPIB) в Сінгапурі.

Механізми запобігання корупції наведені на рисунку 3.1.

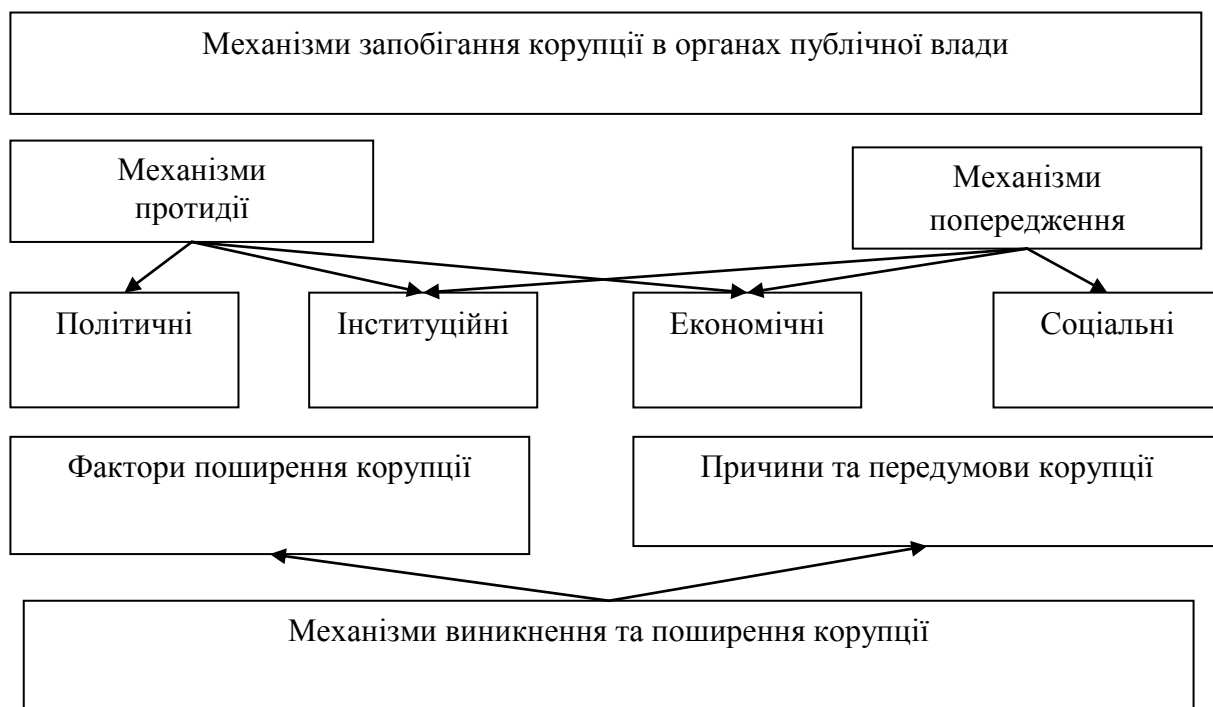

Рисунок 3.1 - Комплекс механізмів запобігання корупції в органах публічної влади

Джерело: складено автором

Організація CPIB була створена з метою ефективного реагування на випадки корупції та здійснення розслідувань для притягнення винних до відповідальності. Цей орган виконує ключову роль у системі протидії корупції та забезпечує високий ступінь прозорості та ефективності в боротьбі з цим явищем.

Однією з основних функцій CPIB є проведення розслідувань корупційних випадків. Орган має спеціалізовану команду експертів, яка вивчає та аналізує подані звіти та інформацію від громадян, компаній та інших джерел. Ця

команда здійснює об'єктивні та недискримінаційні дослідження, спрямовані на виявлення корупційних дій та притягнення винних до відповідальності.

Крім того, СРІВ активно займається освітньою та профілактичною роботою. Орган веде інформаційні кампанії для свідомого сприйняття громадянами негативних наслідків корупції та важливості звертання за допомогою в разі виявлення підозрілих ситуацій. Це сприяє підвищенню рівня свідомості та активної участі громадськості в боротьбі з корупцією.

Однією з ключових переваг СРІВ є його незалежність та автономність. Орган діє безпосередньо під владою Прим'єр-міністра Сінгапуру, що забезпечує йому високий ступінь автономії та об'єктивності. Ця незалежність дозволяє СРІВ висловлювати свою позицію та приймати рішення на основі закону, не піддаваючись політичному тискові.

Важливо також відзначити той факт, що СРІВ не обмежується лише реакцією на вже виявлені факти корупції, але й активно впроваджує стратегії передбачення та запобігання. Орган проводить аналіз ризиків та виявляє потенційні джерела корупції, розробляючи ефективні заходи для їх зменшення та уникнення.

Загалом, «Corrupt Practices Investigation Bureau» в Сінгапурі виступає як важливий інструмент у протидії та запобіганні корупції в цій країні. Його діяльність спрямована на створення прозорого та справедливого суспільства, де кожен громадянин має можливість жити та працювати в середовищі, вільному від корупційних втручань.

З викладеного вище видно, що досвід країн ЄС, які, здається, були призначені стати основою для внутрішніх антикорупційних реформ, має трохи модифікований характер. Це, в певній мірі, вплинуло на низьку результативність, досягнуту в їхньому результаті. З досвіду видно, що для ефективного протистояння корупції не обов'язково створювати кілька спеціалізованих органів для цих цілей; досить розмежовувати повноваження між двома установами, де органи прокуратури чи правоохоронні органи братимуть на себе розгляд менш важливих справ.

II. Формування та дотримання загальнонаціональної антикорупційної програми.

В сучасному світі, де кожен куток суспільства переплетений великою мережею взаємодії та впливу, проблема корупції стала однією з ключових тем для обговорення та вирішення. Відмова від неправомірного набуття вигод, використання публічних ресурсів з метою особистої вигоди, та введення етичних норм у сферу державного управління - усе це стає предметом уваги для формування та дотримання загальнонаціональної антикорупційної програми.

Перед тим як говорити про конкретні заходи антикорупційних програм, слід зрозуміти, що корупція - це більше, ніж просто юридичний порушник.

Це системна проблема, яка пронизує всі сфери суспільства та може призводити до серйозних економічних, соціальних та політичних наслідків. З цієї причини формування антикорупційної програми повинне бути всебічним підходом, орієнтованим на зміну культури та структур у суспільстві.

З першого кроку вироблення антикорупційної програми полягає в аналізі поточного стану корупції в країні. Створення ефективної стратегії вимагає об'єктивного огляду системи, виявлення слабких місць та ідентифікації ключових секторів, де корупція може цвісти. Такий аналіз включає в себе оцінку діяльності урядових структур, правопорядку, бізнесу та інших галузей, де можлива корупція.

На другому етапі важливим є визначення стратегічних цілей та конкретних завдань, які необхідно досягти. Це може включати в себе удосконалення законодавства, зміну корпоративної культури, підвищення ефективності владних інституцій, та впровадження інноваційних технологій для забезпечення прозорості та відкритості.

Третім кроком є розробка конкретних заходів та механізмів реалізації стратегії. Це може включати в себе запровадження електронного уряду для зменшення можливостей хабарництва, створення незалежних антикорупційних органів, підвищення економічної конкуренції, та покращення системи освіти і свідомості громадян щодо наслідків корупції.

Проте формування програми - це лише початок. Важливо також забезпечити постійний моніторинг та оцінку її виконання. Такий контроль допоможе вчасно виявляти можливі невдачі та адаптувати стратегію до змін у суспільстві та його потребах.

Отже, формування та дотримання загальнонаціональної антикорупційної програми є невід'ємною частиною побудови справедливого та етичного суспільства. Це вимагає спільних зусиль уряду, громадян, та бізнес-середовища. Тільки тоді можна досягти значущих змін та зробити перший крок у напрямку боротьби з корупцією та її подальшого усунення.

Зокрема, в Європі практикується прийняття комплексних антикорупційних програм, спрямованих на протидію корупції у довгостроковій перспективі. Наприклад, у Нідерландах існує стратегія «політика національної чесності», яка включає численні соціальні й правові норми. Ця стратегія враховує навіть аспекти виховання дітей, сприяючи формуванню у них навичок говорити виключно правду.

В Нідерландах також вважається несприйнятливим публічно демонструвати свої статки та хизуватися доходами, що відзеркалюється в визнанні чесності як ключового атрибуту репутації. Це стало важливою точкою в боротьбі з корупційними проявами, де фігурування чиновника в корупційних правопорушеннях призводить до серйозних наслідків, включаючи втрату соціальних привілеїв та визнання його ворогом держави.

У Великій Британії антикорупційні стандарти і законодавство (такі як Закон про хабарництво в публічних організаціях 1889 р., Закони про попередження корупції 1906 і 1916 рр., Закон про «Продаж посад» 1809 р., Закон «Про кримінальне право» 1967 року) визначають важливі принципи діяльності держслужбовців, такі як підзвітність, непідкупність, чесність, лідерство, відкритість та об'єктивність.

У Німеччині антикорупційні заходи часто спрямовані на боротьбу з організованою злочинністю та припинення фінансової підтримки таких угруповань. Тут банківська система використовує контроль за перерахунком та

внеском великих сум коштів, вимагаючи посвідчення особи у випадках перевищення визначеного порогу. Крім того, в Німеччині використовується реєстр корумпованих фірм для моніторингу та уваги з боку правоохоронних органів. Учасники, внесені до цього реєстру, позбавляються права реалізації замовлень від держави, що визначається як умова при участі в тендерах приватних організацій.

Також важливо взяти до уваги практику Сполучених Штатів Америки, які в цьому контексті здійснили значний крок вперед. Міністерство юстиції США впровадило власну Програму повернення корупційних активів. Крім того, США є активним учасником Ініціативи з повернення вкрадених активів (Stolen Asset Recovery Initiative (StAR)) та членом Кемденської міжвідомчої мережі з повернення активів (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network (CARIN)).

Camden Asset Recovery Inter-Agency Network (CARIN) – це міжвідомча мережа, створена з метою сприяння поверненню активів, які були вкрадені або придбані незаконним шляхом внаслідок корупційних дій. Ця ініціатива призначена для покращення співпраці між різними країнами та їх правоохоронними органами у справі виявлення, конфіскації та повернення активів, які були незаконно заволодіті або вивезені за кордон.

Основні цілі та завдання CARIN включають:

- Забезпечення ефективного обміну інформацією між різними країнами та їхніми органами, який допомагає виявляти корупційні схеми та визначати місцезнаходження незаконно нажитих активів.
- Забезпечення співпраці та взаємодії між правоохоронними органами, прокуратурою та іншими відомствами країн-учасниць для ефективного проведення розслідувань та конфіскації активів.
- Розробка та впровадження кращих практик, що спрямовані на поліпшення ефективності інструментів конфіскації та повернення активів.
- Допомога у вирішенні правових питань та вдосконалення законодавства для полегшення процесу повернення активів.

CARIN виступає важливим інструментом у глобальній боротьбі з корупцією, надаючи країнам можливість спільно боротися з міжнародними корупційними схемами та забезпечувати ефективну роботу з конфіскації та повернення активів.

Вони також сприяють розвитку регіональних аналогів мережі CARIN та Ініціативи координаційних органів з повернення активів (Asset Recovery Focal Point Initiative), керівництво якою здійснюється Інтерполом та StAR.

Враховуючи, що сфера публічного управління є однією з найбільших сфер, в яких може виникати корупція, були розроблені рекомендації щодо дотримання Кодексу антикорупційної поведінки Німеччини. Ці рекомендації включають в себе додаток – «Керівництво до дії», який спрямований на регламентацію дій керівників у сфері запобігання та протидії корупції.

Незалежно від конкретного напрямку діяльності державних службовців, до них застосовуються загальні норми, спрямовані на забезпечення нейтрального, неупередженого та справедливого виконання повноважень на користь громадян. Під час терміну служби, а також після його завершення (в разі звільнення), службовці повинні дотримуватися правил конфіденційності. Розкриття інформації, пов'язаної з роботою в державних установах, можливе лише за умови отримання дозволу колишнього керівника, навіть у випадках, коли така інформація може бути потрібна у судовому розгляді.

Цікаво, що у порівнянні з німецьким законодавством, на державних службовців в Україні покладаються вимоги щодо несумісності (з винятком викладацької, творчої та наукової діяльності). Порухення цих вимог є прямим підґрунтям для порушення адміністративної справи.

III. Застосування технологій електронного урядування та електронної демократії.

В сучасному світі роль технологій в різних сферах життя зростає, а сфера публічного управління не є винятком. Застосування технологій електронного урядування та електронної демократії визначає новий вимір взаємодії між

громадянами і владою, створюючи умови для більш ефективного та прозорого управління.

Однією з ключових складових цього технологічного трансформаційного процесу є електронне урядування. Ця ініціатива включає в себе використання інформаційних технологій для оптимізації та автоматизації процесів урядового управління. Це охоплює впровадження електронних сервісів для громадян, які дозволяють отримувати послуги від держави без необхідності фізичного візиту до офісів чи установ. Наприклад, електронні платформи для оплати податків, отримання дозволів чи реєстрації подій спрощують і поліпшують взаємодію громадян з урядовими органами.

Однак електронне урядування не лише забезпечує зручність для громадян, але й підвищує ефективність самого уряду.

Застосування інноваційних технологій у процесах управління, аналіз даних та автоматизація рутинних завдань дозволяють звільнити час та ресурси, які можна спрямувати на стратегічне планування та вирішення важливих суспільних проблем.

Однак, разом із перевагами, існують і виклики в процесі впровадження електронного урядування. Одним із найбільших є необхідність забезпечити безпеку та конфіденційність електронної інформації громадян, що використовується у цьому процесі. Також, важливо враховувати різноманіття доступу до технологій серед населення, щоб не створювати цифрового розриву та забезпечити рівний доступ до електронних сервісів для всіх верств суспільства.

Паралельно із розвитком електронного урядування, електронна демократія визначає нові форми участі громадян у процесах прийняття рішень. Це охоплює використання електронних платформ та інструментів для обговорення громадських питань, голосування чи представлення пропозицій до владних органів. Електронна демократія розширює можливості активної участі громадян у формуванні політики та робить процеси управління більш відкритими та доступними.

Однак, щоб електронна демократія була успішною, необхідно вирішити питання щодо забезпечення правдивості та надійності інформації, яка надходить від громадян. Також важливо забезпечити, щоб участь у цих процесах була рівною та відображала різноманіття суспільства.

Отже, застосування технологій електронного урядування та електронної демократії визначає новий етап розвитку взаємодії між громадянами та владою.

Цікавим прикладом успішного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфері публічного управління може служити досвід Фінляндії. Органи законодавчої та виконавчої влади систематично працюють над вдосконаленням існуючих та створенням нових електронних платформ для поліпшення обміну інформацією між державними структурами та громадянами, а також для забезпечення прозорості комунікаційного процесу та надання адміністративних послуг.

Діяльність уряду Фінляндії та можливість отримання адміністративних послуг, таких як онлайн консультації з порядку надання адміністративних послуг, представлені через урядовий портал за адресою <https://valtioneuvosto.fi/en/frontpage>. З цього порталу можна перейти на веб-сайти інших державних структур та відомств, таких як Міністерство транспорту і комунікацій, Міністерство навколишнього середовища, Міністерство закордонних справ, Міністерство фінансів та інші. Налаштування інформаційного наповнення та частота оновлення матеріалів на веб-сайтах кожної публічної структури залежать від відповідної організації.

Однак при аналізі офіційного веб-сайту Міністерства закордонних справ Фінляндії можна відзначити обмеженість інформацією на порталі. У порівнянні з цим, Міністерство закордонних справ України (<https://mfa.gov.ua/>) частіше оновлює інформацію, має більше розділів та включає інтерактивні карти, зокрема ті, які стосуються подорожей під час пандемії.

Не зважаючи на це, аналіз інших електронних платформ вказує на їх високий рівень управлінської ефективності в Фінляндії, що вимагає уваги та може бути взято за зразок. Наприклад, ресурс demokratia.fi є агрегатором, який

містить посилання на всі офіційні сайти державних та муніципальних структур, які взяли на себе обов'язок забезпечити участь громадян у прийнятті управлінських рішень. Крім цього, на цьому ресурсі регулярно поновлюються загальнодержавні новини, проводяться опитування та надаються корисні статистичні дані.

На веб-сайті <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/hae> доступні громадські ініціативи, де громадяни Фінляндії мають можливість висловити свою підтримку різним проектам, віддавши свій голос в онлайн-режимі. Серед останніх ініціатив, що перебувають на голосуванні, можна відзначити питання про збільшення ліміту продажу без ПДВ, криміналізацію насильства в школах, легалізацію продажу снюсу і т.д. Крім того, будь-який громадянин країни має можливість самостійно внести питання для обговорення щодо необхідності змін в існуючому законодавстві або прийняття нового закону та відміни чинного нормативно-правового акта.

Зазвичай на підтримку таких проектів виділяється півріччя, і кількість голосів для подальшого розгляду ініціативи повинна перевищувати 50 000.

В іншому випадку ініціатива не продовжує проходити подальшу обробку.

Північна Ірландія служить прикладом впровадження сучасних технологій та передових підходів у публічному управлінні та адмініструванні. Завдяки важливим інноваціям та ретельному вдосконаленню системи управління, регіон досяг значних успіхів у поліпшенні взаємодії між владними структурами та громадою.

Однією з ключових складових успішного публічного управління в Північній Ірландії є використання інформаційних технологій для підвищення ефективності державних служб. Електронні платформи та онлайн-системи забезпечують доступ до різних адміністративних послуг, спрощуючи процедури для громадян та підприємств. Це допомагає зменшити бюрократію та поліпшує якість обслуговування населення.

Прозорість та відкритість у владному процесі також є важливою частиною підходу до публічного управління в регіоні. Владні структури

взаємодіють з громадськістю та активно використовують різноманітні комунікаційні канали, щоб інформувати громадян про прийняття рішень та проводити консультації з громадськістю. Це створює умови для більш широкої участі громадян у прийнятті рішень та формуванні політики.

Новаторський підхід Північної Ірландії виявляється не лише в застосуванні технологій, але і у стимулюванні активної участі громадян.

Громадські ініціативи та проекти регулярно висувуються на голосування громадськістю. Це включає можливість громадян висловити своє ставлення до питань, що стосуються оподаткування, освіти, місцевої інфраструктури та інших суттєвих аспектів життя. Такий підхід не лише сприяє демократизації процесів, а й надає громадянам відчуття активної участі в формуванні власного оточення.

Важливою рисою публічного управління в Північній Ірландії є інноваційний підхід до вирішення соціальних проблем. Застосування сучасних методів аналізу даних дозволяє ефективно виявляти та вирішувати проблеми в сферах охорони здоров'я, освіти та економіки.

Delivery and Innovation Division є важливою частиною електронного урядування в Північній Ірландії. Ця організація спеціалізується на розробці та впровадженні інноваційних інформаційних рішень для покращення якості публічних послуг та оптимізації управлінських процесів.

Однією з ключових функцій Delivery and Innovation Division є розробка та підтримка електронних платформ, спрямованих на полегшення взаємодії між владою та громадою. Інтерактивні веб-сайти та мобільні додатки роблять взаємодію з урядовими структурами більш доступною та зручною для громадян. Такі інструменти стають ефективним каналом зворотного зв'язку, дозволяючи громаді висловлювати свої потреби та думки.

Ще однією важливою сферою роботи Division є вдосконалення внутрішніх управлінських процесів. Впровадження цифрових технологій спрощує облік та обробку даних, полегшуючи завдання державних службовців та підвищуючи їхню продуктивність. Автоматизація рутинних завдань дозволяє

працівникам уряду зосередитися на більш складних та стратегічних аспектах своєї роботи.

Потужною складовою електронного урядування є також впровадження інновацій у наданні адміністративних послуг. Delivery and Innovation Division активно працює над впровадженням електронних систем для зручного та ефективного отримання громадянами різноманітних послуг. Це може включати в себе онлайн-консультації, електронні форми та інші інтерактивні засоби комунікації.

Delivery and Innovation Division визнає важливість кібербезпеки та заходів забезпечення конфіденційності даних. Захист інформації громадян та партнерів є пріоритетом у розробці та впровадженні будь-яких інформаційних рішень.

Узагальнюючи, робота Delivery and Innovation Division є важливим кроком у напрямку ефективного та інноваційного електронного урядування в Північній Ірландії. Її ініціативи спрямовані на створення модернізованої та відкритої системи управління, яка відповідає сучасним викликам та потребам громадян.

Отже, досвід Північної Ірландії у галузі публічного управління та адміністрування свідчить про те, що впровадження інноваційних технологій та активна участь громадян можуть значно підвищити ефективність влади, зробити управління більш прозорим та відкритим, а також сприяти вирішенню актуальних суспільних проблем.

Чехія виступає прикладом країни, яка успішно впроваджує сучасні технології та передові підходи у публічному управлінні та адмініструванні, забезпечуючи ефективність та транспарентність у діяльності державних структур.

По-перше, важливим аспектом сучасного управління є електронізація та цифровізація процесів. Чехія активно розвиває електронні громадянські сервіси та публічні інформаційні ресурси, що значно спрощує взаємодію громадян із державними органами. Зокрема, електронні платформи для подання звітів,

отримання паспортів чи інших документів стають все більш доступними та зручними для населення.

По-друге, Чехія активно впроваджує технології штучного інтелекту та аналітики даних у сферу публічного управління. Використання алгоритмів для аналізу великих обсягів інформації дозволяє зробити процеси управління більш прогнозованими та ефективними. Це особливо актуально у справах боротьби з корупцією, де аналіз підозрілих фінансових операцій та інших показників може виявити порушення та сприяти їх припиненню.

По-третє, важливим напрямком розвитку є забезпечення відкритості та доступності даних. Чехія розвиває системи відкритих даних, що дозволяє громадянам та бізнесу використовувати інформацію про роботу державних установ для створення нових послуг та продуктів. Це сприяє розвитку громадянського суспільства та стимулює інноваційні рішення.

По-четверте, важливим аспектом сучасного управління є залучення громадян до прийняття рішень. Чехія активно розвиває механізми громадської участі, такі як консультації та обговорення рішень, що визначають курс державної політики. Громадські обговорення проектів законів, стратегій розвитку та інших важливих документів стають стандартом, дозволяючи громадянам висловлювати свої погляди та впливати на ухвалення рішень.

Отже, Чехія визначається не лише своєю багатою історією, але й сучасним підходом до публічного управління та адміністрування.

Впровадження сучасних технологій, цифровізація та залучення громадськості роблять країну прикладом для інших націй, які прагнуть до ефективного та транспарентного управління у XXI столітті.

Розвиток електронного урядування (e-Government) в Австралії є вражаючим прикладом того, як сучасні технології можуть оптимізувати та поліпшувати адміністративні процеси для ефективнішої взаємодії між владою та громадянами. За останні роки Австралія активно впроваджує інноваційні підходи до надання послуг та керування державними справами, де цифрові

технології використовуються для забезпечення високої якості та доступності урядових послуг.

Однією з ключових ініціатив є створення інтерактивних онлайн-платформ та веб-порталів, що дозволяють громадянам отримувати різноманітні громадські послуги безпосередньо через Інтернет. Портали для оплати податків, здобуття дозволів чи реєстрації виборців стали невід'ємною частиною щоденного життя австралійців. Це не тільки спрощує процеси, але і зменшує бюрократичні тягарі для громадян.

Крім того, електронне урядування в Австралії спрямоване на поліпшення доступності інформації. Відкриті дані (Open Data) стають все більш доступними для громадськості, що сприяє прозорості та взаємодії між громадянами та владою. Громадяни мають можливість отримати доступ до різноманітних статистичних даних, бюджетів та інших інформаційних ресурсів, що сприяє більш глибокому розумінню дій уряду та його прийняттю інформованих рішень.

Крім того, безпека особистих даних та кіберзахист є пріоритетом в урядових ініціативах. Високі стандарти кібербезпеки застосовуються до всіх електронних систем, що забезпечує конфіденційність та надійність обробки особистої інформації громадян.

На фоні швидкого розвитку технологій та важливості Інтернету в сучасному суспільстві, питання державного управління доменами стає ключовим в аспекті визначення та регулювання простору імен в мережі. В Австралії, ця функція покладена на Australian Government Domain Administration (AGDA), що представляє собою важливий елемент в системі державного управління та розвитку інтернет-ресурсів.

AGDA відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного та надійного функціонування доменної інфраструктури Австралії. Однією з його ключових відповідальностей є реєстрація та управління доменами на рівні владних структур та організацій. Це включає у себе не лише виділення та адміністрування доменів, а й забезпечення їхньої безпеки та цілісності.

Досягненням AGDA є також підтримка стандартів доменної безпеки та прозорості. Вони впроваджують високі технічні та етичні стандарти для забезпечення якості та безпеки доменних послуг. Це не тільки сприяє впевненості користувачів у безпеці їхніх інтернет-ресурсів, але і допомагає запобігти можливим кіберзагрозам та зловживанням.

AGDA також відіграє важливу роль у визначенні стратегій розвитку доменної інфраструктури та впровадженні інноваційних підходів. Це включає у себе дослідження нових технологій, аналіз потреб користувачів та спрощення процедур реєстрації доменів. Такий підхід дозволяє AGDA активно адаптуватися до змін в інтернет-середовищі та забезпечує високий рівень відповідності до вимог глобальних стандартів.

Важливим аспектом є також взаємодія AGDA з різними зацікавленими сторонами, включаючи громадські організації та приватний сектор. Це сприяє врахуванню різноманітних потреб та думок у процесах прийняття рішень, що стосуються управління доменами. Гнучкість та відкритість до співпраці є ключовими факторами для успішного розвитку інтернет-простору в сучасній Австралії.

На завершення слід відзначити, що діяльність Australian Government Domain Administration відіграє важливу роль у створенні безпечного, ефективного та доступного інтернет-середовища для громадян та організацій.

Її внесок у державне управління доменами є ключовим фактором для забезпечення сталого розвитку інтернет-інфраструктури та забезпечення високого рівня якості та безпеки цього важливого аспекту сучасного інформаційного суспільства.

Співпраця між урядовими органами та приватним сектором також відіграє ключову роль у розвитку електронного урядування. Це включає в себе партнерства з технологічними компаніями для впровадження інновацій та вдосконалення існуючих систем. Такий підхід дозволяє ефективно використовувати передові технології та забезпечує стаке оновлення електронних платформ.

Загалом, розвиток електронного урядування в Австралії відзначається великими досягненнями у впровадженні цифрових технологій для поліпшення доступності та якості урядових послуг. Це дозволяє громадянам бути більш активними учасниками владних процесів і відкриває нові можливості для побудови взаємодії між владою та суспільством.

Функціонування Australian JobSearch є ілюстрацією того, як можна уникнути зловживань та корупційних практик у сфері зайнятості, забезпечуючи рівний доступ на конкурсних засадах до реалізації права на гідну працю. Незважаючи на те, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій сприяє запобіганню корупції, особливо в сфері публічного управління, важливо розглядати його багатогранно.

Однією з загроз є можливість порушення особистої приватності та конфіденційності. У світі швидкого цифрового розвитку значно збільшується збір особистих даних в Інтернеті. Наприклад, під час онлайн-покупок або реєстрації на веб-сайтах, користувачі залишають свої контактні дані, що може призвести до автоматичного списання коштів або неправомірного використання особистих даних. Захист особистої інформації стає складною задачею, оскільки ідентифікація реальних адміністраторів є практично неможливою. Органи влади повинні не лише гарантувати захист даних, але й бути готові до можливих хакерських атак на їхні електронні ресурси.

Підвищення рівня цифрової грамотності населення стає важливим кроком для запобігання цим загрозам. Це може включати тематичні лекції в університетах та коледжах, а також уроки для школярів, спрямовані на підвищення обізнаності у використанні онлайн-ресурсів та особливостях захисту особистих даних. Важливо обмежувати переписку в месенджерах та соціальних мережах, використовувати ліцензоване програмне забезпечення і утримувати компрометуючу інформацію від публікації.

Згідно із Законом України «Про захист персональних даних», суб'єкт персональних даних повинен мати чітке уявлення про мету, володільця та розпорядника персональних даних, а також про склад та зміст цих даних.

Перед наданням згоди на обробку персональних даних важливо уважно вивчити умови документу, щоб упевнитися в правомірності та обґрунтованості цього процесу.

Загалом, попри переваги інформаційно-комунікаційних технологій, необхідно ретельно враховувати та адекватно реагувати на можливі загрози приватності та безпеки, які вони можуть нести за собою.

Щоб ефективно захистити свої права та інтереси, важливо, щоб користувач переконався у наявності своїх вказаних даних. Крім того, не рекомендується приєднуватися до громадських мереж, які не захищені паролем та вимагають реєстрації або переходу на сайт. Хакери можуть створити дублюючу мережу з аналогічною назвою та перехопити особисті дані. Розумно використовувати двофакторну аутентифікацію (наприклад, у профілі Google) та створювати складні паролі.

Очевидно, що розвиток ІТ-технологій та їх впровадження в різні сфери суспільного життя призведе до адаптації корупції до нових умов. Це стосується ухилення від сплати податків, нелегального виключення конкурентів, відмивання коштів при продажу цифрових товарів, маніпуляцій з особистими даними користувачів та іншого. Перші кроки у протидії цим явищам передбачають накопичення кваліфікованого персоналу не лише в приватних компаніях, але й стимулювання їх для реалізації свого трудового потенціалу на користь держави, зокрема, через значно вищі заробітні плати (наприклад, у Національному агентстві з питань запобігання корупції, Державному бюро розслідувань тощо). Для цього також потрібні поправки до Закону України «Про запобігання корупції», які встановлятимуть спеціальні норми стосовно корупції в цифровому середовищі та принципи запобігання цьому виду корупції.

Такж, одним із способів удосконалення заходів запобігання корупції в галузі публічного управління може бути впровадження передових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та інші цифрові інструменти, з метою створення більш прозорих та ефективних механізмів.

Також інноваційною буде акцентуація уваги на розробці освітніх програм та підвищенні обізнаності, спрямованих на формування серед громадян та державних службовців етичного підходу та усвідомлення негативних наслідків корупції.

3.2 Сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції

Корупція залишається однією з ключових проблем сучасного суспільства, що вимагає комплексних та ефективних заходів для подолання. У цьому контексті взаємодія між владними структурами та громадянським суспільством визначається як важливий механізм в боротьбі з цим негативним явищем.

Один з ключових інструментів є створення та підтримка антикорупційних агенцій та органів. Ці структури часто стають посередниками між владними органами та громадянським суспільством, забезпечуючи прозорість та відповідальність. Наприклад, створення Національних Агентств з Питань Запобігання Корупції дозволяє створити механізми для ефективного співробітництва із громадянськими організаціями та забезпечення незалежного контролю за діяльністю владних структур.

Ще однією важливою складовою є розвиток електронних систем та відкритих даних. Технологічний прогрес дозволяє забезпечити доступ до інформації про бюджети, закупівлі та інші аспекти діяльності владних органів. Громадяни мають можливість в реальному часі слідкувати за витратами коштів та виявляти можливі факти корупції, що підвищує рівень відповідальності урядових структур.

Громадянське суспільство, в свою чергу, відіграє ключову роль у наданні об'єктивної критики та контролі за владними діями. Громадянські організації можуть вести незалежні розслідування, ініціювати судові провадження та мобілізувати суспільство для вимагання реформ. Проактивна роль громадян у формуванні громадянського суспільства сприяє збільшенню впливу цього

сектору на прийняття антикорупційних заходів. Важливим також є робота ЗМІ. Критично важливі засади діяльності ЗМІ з точки зору запобігання та протидії корупції (рисунок 3.2).

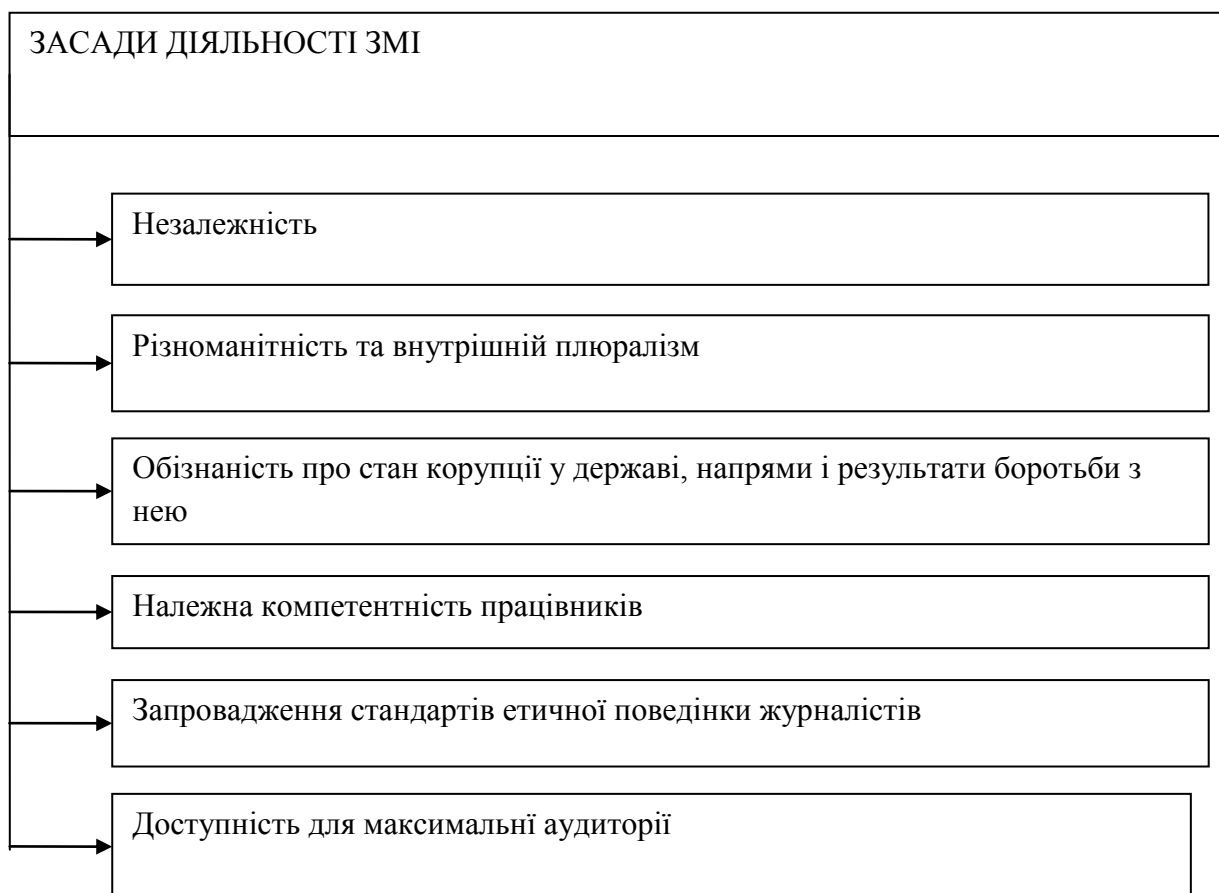

Рисунок 3.2 - Критично важливі засади діяльності ЗМІ з точки зору запобігання та протидії корупції

Джерело: складено автором

Сформування в суспільстві реального неприйняття корупції є неможливим без активної участі громадян у процесі запобігання та боротьби з цим негативним явищем. Навіть за наявності численних уповноважених спеціалізованих органів, таких як правоохоронні структури, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції та Державне бюро розслідувань, і фахівців у сфері запобігання корупції в органах влади, можна визначити, що не всі ці суб'єкти повністю виконують покладені

на них завдання. Отже, взаємодія між владними структурами та громадянським суспільством стає необхідністю у сучасних умовах, а не просто побажанням.

Першочергове увагу заслуговують громадські ініціативи, які часто функціонують як самостійні структури, такі як громадські організації. Україна має значну кількість таких організацій, які спеціалізуються на запобіганні корупції, таких як ГО «Проти корупції», «Всеукраїнський центр протидії корупції та сприяння правоохоронним органам», «Всеукраїнська ліга правників проти корупції», «По боротьбі з корупцією та незаконною діяльністю», Центр протидії корупції і т. д. Ці організації можуть спрямовувати свою діяльність на мінімізацію корупційних проявів на локальному або регіональному рівні, або ж охоплювати всю Україну.

Зазвичай їх діяльність фінансується за рахунок спонсорських внесків та волонтерської роботи, і вони активно популяризують свою роботу через буклети, тематичні видання, рекламу в месенджерах та в інтернеті для залучення якнайбільшого числа однодумців у боротьбі з корупцією. Їхню діяльність регулює Закон України «Про громадські об'єднання» від 27.07.2023.

Громадські організації слід розрізняти від громадських рад, які діють у консультативній та дорадчій ролі в органах влади. Громадські ради є постійними консультативними органами при конкретних установах публічної влади. Вони формуються з метою здійснення ефективного контролю за діяльністю цих установ, сприяють активній взаємодії громадськості з органами влади та сприяють врахуванню громадянської думки при ухваленні управлінських рішень.

Розрізняються прямі (публічне обговорення) та непрямі (вивчення громадської думки органами публічної влади) форми консультацій із громадськістю. Для розвитку інституту публічного обговорення визначено різноманітні механізми, такі як збори, форуми, зустрічі з громадянами, слухання, онлайн конференції, workshop-и, електронні консультації. З вдосконаленням інформаційно-телекомунікаційних систем вдосконалилися методики вивчення громадської думки, включаючи проведення опитувань та

анкетування в межах соціологічних досліджень, аналіз тематичних матеріалів, моніторинг коментарів та відгуків, опрацювання зауважень, інформації з мас-медіа, а також створення гарячих ліній та електронної пошти.

Також важливим є публічне обговорення у випадку проектів регуляторних актів, звітів ключових розпорядників бюджетних коштів, проектів економічного, культурного та соціального розвитку на різних рівнях управління.

Згідно із Законом України «Про звернення громадян», громадяни мають право направляти органам публічної влади заяви, скарги чи пропозиції як один із способів захисту своїх прав та свобод, а також участі в управлінні державними справами. Крім того, розвивається механізм доступу до публічної інформації, включаючи надання відповіді на запит (не пізніше як за 5 робочих днів, або до 20 днів, якщо запит великий; у випадку обґрунтованої потреби, наприклад, захисту життя чи свободи громадян, термін скорочується до 48 годин), а також систематичне та оперативне оприлюднення відомостей органами виконавчої влади, визначених Законом України «Про доступ до публічної інформації», від 08.10.2023.

Незважаючи на розгалужену систему залучення громадськості до роботи органів публічної влади в справі запобігання корупції, основною причиною невиправданої ефективності такої взаємодії залишається її несистематичність. Дорадчі структури, як правило, реагують лише після встановлення факту одного чи кількох корупційних порушень та акцентують увагу на неправомірних рішеннях чи діяннях з високим рівнем корупційного ризику.

У контексті запобігання корупції та недопущення нецільового використання коштів слід акцентувати увагу на досвіді міста Зволень у Польщі, яке отримало фінансування від Агентства США з міжнародного розвитку для втілення багаторічного плану розвитку. Залучивши громадськість до вирішення питань, що стосуються пріоритетів розвитку міста, міська влада спільно із громадою створила «звітні картки». Кожен громадянин міг зафіксувати своє бачення щодо цих питань у картках, а спеціальний відділ планування розвитку

міста, який пройшов спеціальне навчання згідно з програмою, обробляв ці картки, враховуючи позиції громадян.

Один із ключових аспектів взаємодії влади та громадянського суспільства в сфері подолання корупції в Великобританії – це активна участь громадян у прийнятті управлінських рішень. Механізми громадської участі включають публічні консультації, громадські обговорення та інші інструменти, які забезпечують прозорість і відкритість у процесі ухвалення важливих рішень. Наприклад, великі інфраструктурні проекти часто піддаються публічному обговоренню, де громадяни можуть висловлювати свої думки та концепції щодо реалізації цих проектів.

Ще одним ефективним механізмом є система журналістського розслідування, яка активно взаємодіє з органами влади для викриття корупційних схем та порушень. Засоби масової інформації виконують важливу роль у виявленні корупційних випадків, створюючи суспільний тиск на владні структури та сприяючи розслідуванню.

Громадські організації виступають як важливий посередник між громадянами та владними структурами у справі боротьби з корупцією. Вони допомагають мобілізувати громадські ресурси, сприяють виявленню корупційних випадків та надають конструктивні пропозиції для їх подолання. Такі організації активно впливають на формування та вдосконалення антикорупційної політики.

Додатково, велика увага приділяється електронним механізмам взаємодії. Онлайн-платформи для збору громадської думки, електронні петиції та інші інтерактивні інструменти забезпечують ефективний канал комунікації між владою та громадянами.

Заключно, великобританська модель взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції відзначається широким спектром механізмів, які сприяють високій прозорості, взаєморозумінню та ефективній боротьбі з корупцією. Ця система взаємодії визнана світовою

спільнотою та може слугувати прикладом для інших країн у побудові сучасних та ефективних механізмів протидії корупції.

Щодо взаємодії владних структур та громадянського суспільства у справі протидії корупції, необхідно враховувати роль засобів масової інформації. Завдяки своїй діяльності вони часто володіють інформацією про рівень корупції в державі, її причини та прояви. Журналістські розслідування та оцінка можливих правопорушень, проведені залученням експертів, надають об'єктивну картину. Засоби масової інформації володіють потужним інструментом – доступом до широкої аудиторії. Інформаційно насичений матеріал завжди привертає увагу громадськості, створюючи суспільний резонанс. Засоби масової інформації стають суттєвим інструментом впливу, ставлячи владі важливі вимоги стосовно покарання корупціонерів. Отже, протидія корупції – це не лише завдання окремих громадян, але і результат успішної взаємодії громади та органів влади.

Отже, успішні приклади взаємодії влади та громадянського суспільства в боротьбі з корупцією можна спостерігати в країнах, де існує активна громадянська позиція та де влада демонструє готовність слухати голос громадян. Наприклад, механізми публічного обговорення антикорупційних стратегій та ініціатив забезпечують участь громадськості в процесі прийняття рішень.

Загалом, сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції є ключовим елементом успішної стратегії. Вони не тільки забезпечують ефективний обмін інформацією, але й створюють умови для взаємного контролю та взаємодії, що є фундаментом для створення прозорого та відповідального суспільства.

3.3 Стратегічні напрямки подальшого удосконалення механізмів запобігання корупції в Україні в органах Держпроодспоживслужби

Сприяння прозорості та ефективності в управлінні з питань споживчої сфери в Україні визначається не лише питаннями якості товарів і послуг, але й важливим виміром - запобіганням корупції. У зв'язку з цим, стратегічне удосконалення механізмів запобігання корупції в органах Держпродспоживслужби в Україні визнається надзвичайно важливим завданням. Перерахуємо декілька напрямків для подальшого удосконалення цих механізмів. Одним із шляхів удосконалення механізмів боротьби з корупцією є збільшення адміністративної відповідальності та впровадження жорстких адміністративних санкцій (рисуюнок 3.3).

важливо враховувати не лише фінансові санкції, але й інші види покарань, такі як відсторонення від посади, позбавлення права займати певні посади, та інші обмеження, пов'язані із сферою службової діяльності. важливо враховувати не лише фінансові санкції, але й інші види покарань, такі як відсторонення від посади, позбавлення права займати певні посади, та інші обмеження, пов'язані із сферою службової діяльності.

Ця стратегія може стати ефективним стимулом для уникнення корупційних дій та забезпечення більш прозорого та чесного управління.

Узагальнюючи, збільшення адміністративної відповідальності та введення жорстких адміністративних санкцій може справити суттєвий вплив на запобігання корупції в органах управління.

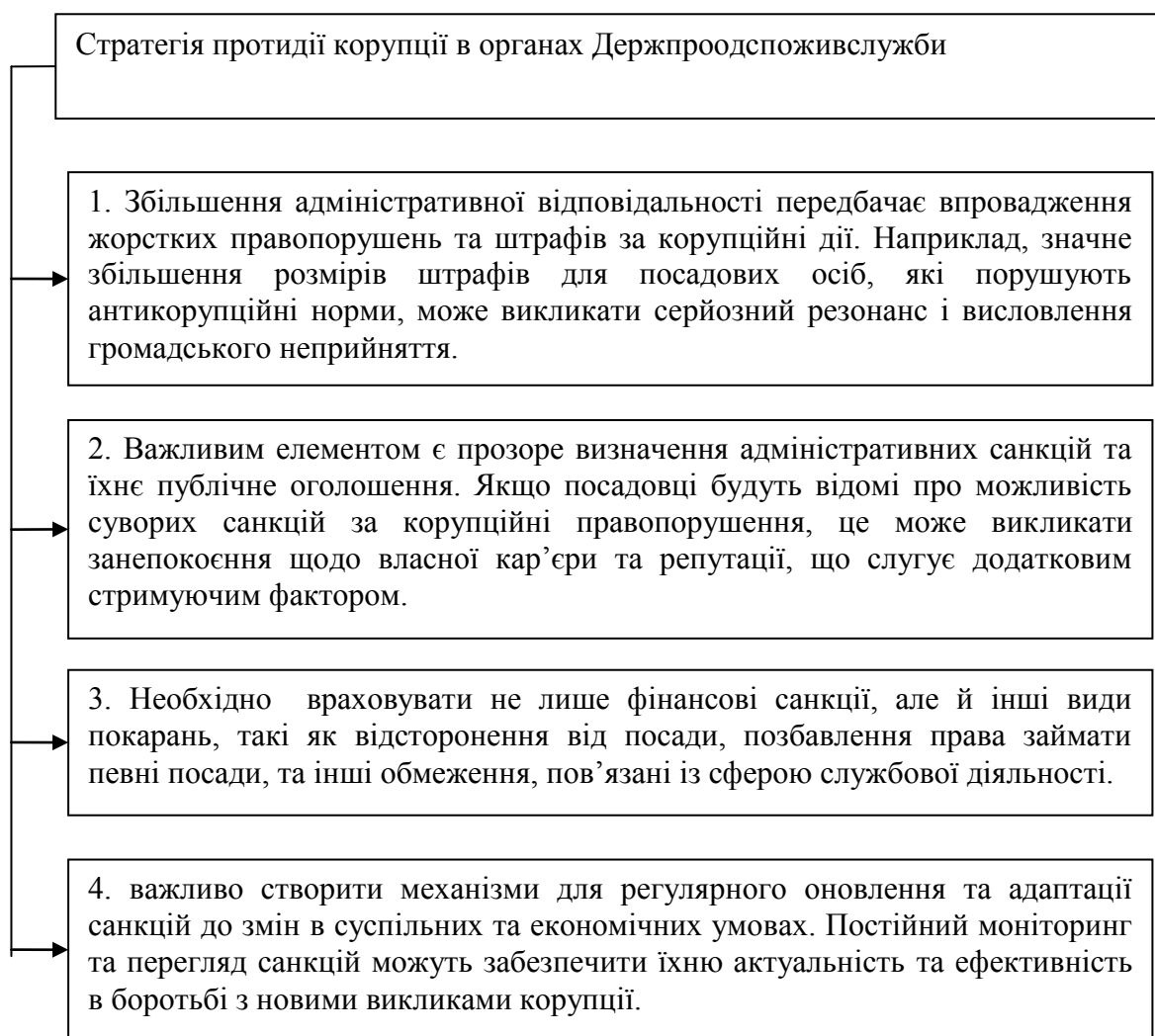

Рисунок 3.3 – Стратегія протидії корупції в органах Держпродспоживслужби
Джерело: сформовано автором

Цей підхід створює стимули для додержання антикорупційних норм та формує культуру відповідальності серед посадових осіб. За умови правильної реалізації цих заходів можна очікувати покращення ситуації в боротьбі з корупцією та підвищення довіри громадськості до державних установ.

Сучасний світ безперервно розвивається завдяки стрімкому прогресу інформаційних технологій. Використання цих технологій, зокрема електронних систем моніторингу, може виявитися ключовим чинником у полегшенні виявлення та контролі за потенційними корупційними випадками. Це відкриває нові перспективи в побудові ефективної системи протидії корупції, включаючи

інструменти для відстеження фінансових операцій та моніторингу декларацій посадових осіб.

Однією з ключових переваг використання електронних систем є швидкість та точність в обробці та аналізі великої кількості інформації. Автоматизовані системи можуть швидко виявляти неправомірні фінансові транзакції, аномалії у звітності та інші ознаки можливої корупції. Це робить можливим оперативне реагування та зменшення часу між виявленням порушення та прийняттям відповідних заходів.

Електронні системи моніторингу також сприяють забезпеченню прозорості в управлінні та діяльності державних структур. Забезпечуючи доступ до публічної інформації та декларацій посадових осіб у відкритому електронному форматі, ці системи підвищують рівень відкритості та доступності даних для громадськості. Громадяни мають можливість в реальному часі слідкувати за діяльністю посадовців та вчасно реагувати на будь-які підозрілі ситуації.

Додатково, використання сучасних інформаційних технологій може покращити ефективність роботи служб внутрішнього контролю та аудиту, забезпечуючи їм інструменти для глибокого аналізу та перевірки фінансових операцій.

Загалом, впровадження електронних систем моніторингу управлінням та контролю в органах Держпродспоживслужби може стати необхідним кроком у сучасному суспільстві для запобігання та виявлення корупції. Ці технології не лише забезпечують ефективний механізм виявлення порушень, але й сприяють підвищенню прозорості та відповідальності в органах влади.

У сучасному суспільстві відкритість та доступ до інформації є ключовими аспектами будь-якої демократичної системи. Особливо важливою ця прозорість стає, коли йдеться про діяльність органів Держпродспоживслужби, які мають прямий вплив на якість та безпеку споживчих товарів та послуг. Забезпечення доступу до інформації стосовно їхньої роботи відкриває нові можливості для публічного контролю та ускладнює корупційні схеми.

Публікація відкритої інформації, такої як результати перевірок, статистика порушень та звіти органів Держпродспоживслужби, є не лише актом прозорості, але і джерелом важливих даних для громадськості. Передача цієї інформації громаді дозволяє не лише створювати умови для широкого суспільного діалогу, але й активно залучати громадян до контролю за діяльністю органів Держпродспоживслужби.

Один із ключових аспектів публікації інформації – це виявлення та запобігання корупційним схемам. Громадськість, маючи доступ до статистики порушень та результатів аудитів, може швидше виявляти та висвітлювати недоліки у роботі системи. Це створює сприятливі умови для реагування на корупційні випадки та вдосконалення механізмів запобігання.

Важливою перевагою є і те, що публічний контроль не дозволяє приховати факти порушень чи недоліків. Це вимагає від органів Держпродспоживслужби дотримуватися високих стандартів діяльності та вдосконалювати свою роботу під тиском вимог громадськості. Відкритість і доступність інформації створюють відчуття відповідальності перед громадянами і роблять неможливими спроби зловживання владою для особистих чи корупційних мет.

Отже, забезпечення доступу до інформації відносно діяльності органів Держпродспоживслужби є необхідною передумовою для ефективного публічного контролю та захисту від корупції. Це сприяє створенню прозорого та відповідального управління, яке відповідає потребам суспільства та забезпечує якість та безпеку споживчих товарів та послуг.

Зміцнення етичних стандартів серед працівників та проведення регулярної підвищеної освіти з протидії корупції можуть значно впливати на формування етичної корпоративної культури, сприяючи ефективності та довірі громадськості.

Початок процесу зміцнення етичних стандартів починається з усвідомлення працівниками Держпродспоживслужби важливості етики у виконанні їхніх обов'язків. Етичні стандарти повинні включати як обов'язки в

службовій сфері, так і взаємодію з громадськістю та партнерами. Це може бути виражено у зобов'язаннях чесності, прозорості та відданості ідеалам обслуговування громади.

Важливою частиною підвищення етичних стандартів є інтеграція регулярної підвищеної освіти. Професійна підготовка працівників щодо протидії корупції та засад етичної поведінки створює навички, необхідні для виявлення, запобігання та виправлення можливих порушень.

Важливо зазначити, що зміцнення етичних стандартів включає і внутрішні, і зовнішні аспекти. Усі працівники мають відчувати, що їхня діяльність відповідає високим етичним стандартам, а це може бути досягнуто за допомогою позитивного підходу до внутрішнього контролю та взаємної підтримки.

Створення етичної корпоративної культури є багатоаспектним завданням, яке потребує не лише ухвалення відповідних політик, але й їхньої практичної реалізації в роботі кожного працівника. Цей підхід не тільки сприяє запобіганню корупції, але і зміцнює внутрішню сплоченість колективу та покращує довіру громадськості до організації.

Забезпечення ефективної системи захисту та підтримки для осіб, які повідомляють про корупційні правопорушення, може сприяти виявленню та припиненню корупційних практик в органах Держпродспоживслужби.

Всі ці напрямки мають на меті не лише виявлення та припинення існуючих корупційних практик, але й створення умов для запобігання подібним явищам у майбутньому. Реалізація комплексних стратегій та впровадження інноваційних підходів може допомогти Держпродспоживслужбі України зміцнити свою антикорупційну політику та забезпечити вищий рівень чесності та відкритості в своїй діяльності.

ВИСНОВКИ

В результаті всього вищевикладеного нами були зроблені наступні висновки:

1. Визначені теоретичні засади дослідження механізмів запобігання корупції в публічному управлінні.

Корупція виступає не лише як результат індивідуальних вчинків, але й системних проблем. Низькі зарплати, відсутність ефективних контрольних механізмів, слабкість правової системи та культурні чинники можуть впливати на поширення корупційних явищ.

У сфері адміністративних послуг та контрольно-наглядових функцій існують серйозні проблеми зіткнення інтересів та корупційні ризики. Ці явища негативно впливають на довіру до державного апарату та загальний рівень корупції в суспільстві.

В класичному розумінні корупція виникає внаслідок взаємодії службовців та громадян чи суб'єктів господарювання. Ця взаємодія може призводити до негативних наслідків для суспільства та інститутів влади.

Здобуття досвіду та імпорту інструментів з інших країн, зокрема європейських, є важливою складовою боротьби з корупцією. Важливо враховувати і впроваджувати передові світові практики та іноземний досвід. Україна використовує антикорупційні інституції, такі як Національне антикорупційне бюро та Спеціалізована антикорупційна прокуратура, що ґрунтуються на світових зразках. Електронна система закупівель ProZorro також є успішним інструментом у цьому напрямку.

Успішність антикорупційних інституцій та впровадження передових світових практик, зокрема у сфері електронних закупівель, є позитивним сигналом у боротьбі із корупцією. Важливо продовжувати залучати іноземний досвід та розвивати внутрішні механізми для створення антикорупційної культури та підвищення довіри суспільства до органів влади.

2. Проаналізовані сучасні методики боротьби із корупцією в органах публічної влади на прикладі головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області.

Впровадження системи внутрішнього контролю та моніторингу виявляється ключовим елементом антикорупційних заходів. Це включає в себе внутрішній фінансовий аудит, перевірку декларацій та оцінку ризиків корупції. Ці інструменти спрямовані на створення ефективного механізму контролю та зменшення ймовірності корупційних порушень.

Внутрішній фінансовий аудит виявляється ефективним механізмом для перевірки та оцінки фінансової діяльності. Він спрямований на підтримку дотримання фінансових стандартів та забезпечення точності та достовірності фінансової звітності.

Впровадження прозорості та відкритості в діяльність органу, зокрема через публікацію інформації в офіційних джерелах, сприяє створенню об'єктивних та відкритих дій органу перед громадськістю. Це сприяє взаємодії з активними громадянами та створює можливості для зовнішнього контролю.

Навчання визначається як важливий інструмент формування антикорупційної культури серед працівників. Воно включає в себе навчання етичних стандартів, правопорядку та принципів державної служби, сприяючи усвідомленню негативних наслідків корупції та підвищенню ролі працівників у боротьбі з цим явищем.

Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області може служити прикладом ефективного використання антикорупційних методик. Забезпечення прозорості, внутрішнього контролю та навчання є основними компонентами для створення антикорупційної культури та забезпечення ефективного управління.

3. Охарактеризовані механізми запобігання та протидії корупції в органах публічного управління: вітчизняний досвід та адаптація зарубіжної практики.

Громадянське суспільство відіграє визначальну роль у забезпеченні об'єктивної критики та контролю над діями влади. Громадянські організації, як

активні учасники цього сектору, здатні вести незалежні розслідування, ініціювати судові провадження та мобілізувати суспільство для вимагання реформ.

Проактивна роль громадян у формуванні громадянського суспільства сприяє збільшенню впливу цього сектору на прийняття антикорупційних заходів. Активна участь громадян в процесах прийняття рішень робить цей сектор більш динамічним та відповідальним.

Навіть при існуванні уповноважених органів та фахівців у сфері запобігання корупції в органах влади виявляється, що не всі суб'єкти виконують свої завдання повністю. Тому, взаємодія між владними структурами та громадянським суспільством стає необхідністю для ефективної боротьби з корупцією.

У сучасних умовах взаємодія між владними структурами та громадянським суспільством визнається не лише за потреби, а й як необхідна умова для ефективного функціонування демократичного суспільства. Це стосується якості управління та забезпечення взаємного контролю.

Отже, активна участь громадян та їхня здатність мобілізувати суспільство важливі для ефективного запобігання та боротьби з корупцією. Взаємодія між владними структурами та громадянським суспільством стає запорукою створення прозорого та відповідального суспільства, що відмовляється від корупції та домагається позитивних змін.

Великобританія визначається активною участю громадян у процесах управління та боротьбі з корупцією. Механізми, такі як публічні консультації та громадські обговорення, створюють прозорість та відкритість у процесі ухвалення важливих рішень.

Система журналістського розслідування взаємодіє з владними органами для викриття корупційних схем та порушень. Засоби масової інформації грають ключову роль у виявленні корупційних випадків та створенні суспільного тиску на владні структури.

Громадські організації виступають посередниками між громадянами та владними структурами у справі боротьби з корупцією. Вони мобілізують громадські ресурси, допомагають виявляти корупційні випадки та надають конструктивні пропозиції для їх подолання.

Велика увага приділяється електронним механізмам взаємодії, таким як онлайн-платформи та електронні петиції. Ці інструменти створюють ефективний канал комунікації між владою та громадянами.

Засоби масової інформації володіють інформацією про рівень корупції та використовують свій вплив для ставлення влади відповідальною за покарання корупціонерів.

Успішна взаємодія громади та органів влади забезпечує об'єктивну картину рівня корупції та визначає шляхи її подолання.

Отже, успішна взаємодія влади та громадянського суспільства в Великобританії в сфері подолання корупції базується на широкому спектрі механізмів, що забезпечують прозорість, взаєморозуміння та ефективну боротьбу з корупцією. Ця система взаємодії є прикладом для інших країн, які прагнуть побудувати сучасні та ефективні механізми протидії корупції.

Адаптація зарубіжного досвіду Великобританії доцільно використовувати також в Україні.

4. Проаналізовані сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції.

У боротьбі з корупцією ключовими інструментами є створення та підтримка антикорупційних агенцій та органів. Ці структури виступають не лише в ролі посередників між владними органами та громадянським суспільством, але й гарантують прозорість та відповідальність. Створення Національних Агентств з Питань Запобігання Корупції сприяє ефективному співробітництву з громадянськими організаціями та незалежному контролю за діяльністю владних структур.

Ще однією важливою складовою є розвиток електронних систем та відкритих даних. Технологічний прогрес дозволяє гарантувати доступ до

інформації про бюджети, закупівлі та інші аспекти діяльності владних органів. Це створює можливість для громадян слідкувати за витратами коштів у реальному часі та виявляти можливі факти корупції, підвищуючи рівень відповідальності урядових структур.

Успішні приклади взаємодії влади та громадянського суспільства в боротьбі з корупцією свідчать про те, що активна громадянська позиція та готовність влади слухати голос громадян є важливими аспектами цього процесу. Механізми публічного обговорення антикорупційних стратегій та ініціатив сприяють участі громадськості в прийнятті рішень.

Загалом, сучасні механізми взаємодії владних структур та громадянського суспільства в сфері подолання корупції є визнаним ключовим елементом успішної стратегії. Вони не лише забезпечують ефективний обмін інформацією, але також створюють умови для взаємного контролю та взаємодії, що стає фундаментом для створення прозорого та відповідального суспільства.

5. Запропоновані стратегічні напрямки подальшого удосконалення механізмів запобігання корупції в Україні в органах Держпроодспоживслужби.

Збільшення адміністративної відповідальності та впровадження жорстких адміністративних санкцій є перспективним шляхом удосконалення механізмів боротьби з корупцією в органах управління. Ця стратегія може надати суттєвий стимул для уникнення корупційних дій та забезпечити більш прозоре та чесне управління.

Низка ключових принципів та заходів може зробити цю стратегію ефективною. Значне підвищення розмірів штрафів для осіб, що порушують антикорупційні норми, може викликати громадське неприйняття та стати потужним стимулом для додержання закону. Важливо чітко визначити адміністративні санкції та оголосити їх публічно. Це створить стримуючий ефект для посадових осіб, сприяючи відчуттю відповідальності.

Окрім фінансових санкцій, важливо розглядати інші види покарань, такі як відсторонення від посади, позбавлення права займати певні посади та інші обмеження, що стосуються сфери службової діяльності. Важливо створити

механізми для постійного моніторингу та перегляду санкцій, щоб вони відповідали змінам в суспільних та економічних умовах.

Впровадження електронних систем моніторингу та використання сучасних інформаційних технологій також може суттєво покращити ефективність боротьби з корупцією в органах Держпродспоживслужби.

Ці технології дозволяють оперативно виявляти порушення, забезпечуючи прозорість та відкритість в управлінні. Доступ до публічної інформації та декларацій посадових осіб у відкритому електронному форматі підвищує рівень відкритості та доступності даних для громадськості, сприяючи публічному контролю та запобіганню корупційним схемам.

В цілому, комбінація жорстких адміністративних санкцій та використання сучасних технологій може суттєво покращити ефективність боротьби з корупцією та підвищити довіру громадськості до державних установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бусол О. Ю. Національні антикорупційні стратегії та участь громадськості в протидії корупції в країнах Центральної та Східної Європи. *Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту. Сер. «Юриспруденція»*. 2018. № 6/3. С. 60–63.
2. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.08. К., 2015. 479 с.
3. Васишинчук В. І. Міжнародні принципи захисту осіб, які надають допомогу із запобігання та протидії корупції. *Науковий вісник із запобігання та протидії корупції. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4. С. 223 – 323.
4. Дмитрієв Ю. Оцінка корупційних ризиків в системі державного управління: поняття та зміст. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 1/2 (47/47) ч. 1. С. 141 – 149.
5. Кравченко Т. А. Особливості формування комплексного механізму протидії корупції в органах місцевого самоврядування в Україні. *Держава та регіони. Сер. Держ. упр.* 2019. Вип. 2. С. 164-168.
6. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії. К.: Атіка, 2021. 304 с.
7. Михненко А. М. Запобігання та протидія корупції. Київ: НАДУ, 2020. 360 с.
8. Наказ Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області від 01.09.2022 р. № 433-ОД «Про затвердження Положення про впровадження механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції». URL: https://www.dpss-sumy.gov.ua/sites/default/files/Zakonodav/Nakaz433-OD_01092022.pdf (дата звернення 20.09.23).

9. Нонік В. В. Механізми формування та реалізації антикорупційної політики в Україні: дис. ... д.наук з держ.упр. Миколаїв, 2019. 402с.
10. Побережний В. В. Становлення запобігання і протидії корупції в органах виконавчої влади України: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.03. К.: НАДУ, 2014. 20 с.
11. Про запобігання корупції: Закон України від 19.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 20.09.23).
12. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (дата звернення 20.09.23).
13. Рогатюк І. В. Стан виконання міжнародних зобов'язань України щодо протидії корупції залишає бажати кращого. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали IV Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 1. С.134-135*
14. Серьогін С. М. Механізми попередження та протидії корупції в органах публічної влади. *Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління. 2020. № 1. С. 134-140.*
15. Синицький К. Кращі практики впровадження електронного урядування: зарубіжний досвід. Теоретико-методологічні, організаційні та інституційні основи електронного урядування. К., 2020. 166 с
16. Соловйов В. М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України: монографія. Київ: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2022. 508 с.
17. Стрижак О. Ю. Зарубіжний досвід запобігання корупції в рамках публічного управління. *Експериментальні та теоретичні дослідження в контексті сучасної науки: матеріали IV Всеукраїнської студентської наукової конференції*, м. Чернігів, 29 вересня, 2023 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С.27-28.

18. Стрижак О. Ю. Визначення корупції в публічному управлінні. *Глобалізаційні виклики економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 14 вересня 2023 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2023. С.69-70
19. Токар-Остапенко О. В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні: аналіт. доп. К.: НІСД, 2023. 48 с.
20. Уточкіна Ю. А. Міжнародний досвід протидії корупційним проявам. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2022. № 5. С. 258–264.
21. Чемерис І. В. Зарубіжний досвід протидії корупції в системі державного управління. *Стратегічні пріоритети*, № 3(12), 2019. С. 110-118.
22. Чубенко І. В. Генезис поняття корупції. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. № 1. 2019. С. 113-118.
23. Шарий В. Європейський досвід реалізації державної політики органами місцевого самоврядування. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2022. Вип. 4 (15). С. 282-291.
24. Щегорцова В. М. Шляхи запобігання і протидії корупції в органах публічного управління України. *Державне будівництво*. 2022. № 2. С.23-28.
25. EU legislation on anti-corruption. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/corruption/eu-legislation-anti-corruption_en (дата звернення 20.09.23).
26. European Parliament ‘Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the Fight against Fraud to the Union’s Financial Interests by Means of Criminal Law. 2017. №5 July 2017. P.235-238.
27. Humeniuk T. Responsibility of Civil Servants for Corruption. 2020. №5 . *Legal Bulletin* P.129-132.
28. International Anti-Corruption Coordination Centre URL: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/bribery->

corruption-and-sanctions-evasion/international-anti-corruption-centre (дата звернення 20.09.23).

29. Rostovska K. International Experience in the Formation and Implementation of Anti-corruption Policy in Other Countries. 2017. № 4. *Aktualni Problemy Pravoznastva* 119-123.

Додаток А

Звіт про виконання Плану роботи сектору з питань запобігання корупції
Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області на 2020 рік

№ з/п	Найменування завдання (заходу)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Результат виконання (стан виконання, коротко основні показники)	Причини невиконання
1	2	3	4	5	6
8. Заходи з протидії та запобігання корупції					
Дотримання вимог фінансового контролю					
8.1	Перевірка своєчасності подання декларацій після звільнення суб'єктами декларування Головного управління, керівниками місцевих державних лікарень ветеринарної медицини та державних лабораторій Держпродспоживслужби в Сумській області	До 05.04.2020 Перенесено на червень 2020 року	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Відповідно до наказу начальника Головного управління від 08.01.2020 № 21-ОД сектором з питань запобігання корупції проведено перевірку та виявлено 2 осіб, що порушили вимоги фінансового контролю. Про виявлені випадки поінформовано НАЗК за встановленою формою листом від 12.06.2020 № 4446-29/20. Термін виконання перенесений у зв'язку Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)»	
8.2	Перевірка своєчасності подання щорічних декларацій суб'єктами декларування Головного управління, керівниками місцевих державних лікарень ветеринарної медицини та державних лабораторій Держпродспоживслужби в Сумській області	До 12.04.2020 Перенесено на червень 2020 року	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Сектором з питань запобігання корупції проведено відповідну перевірку 250 суб'єктів декларування Головного управління та 31 суб'єкта декларування установ, що входять до сфери управління Головного управління. Виявлено 3 випадки порушень своєчасності подачі декларацій, про які повідомлено НАЗК листом від 12.06.2020 № 4446-29/20. Термін виконання перенесений у зв'язку Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)»	
8.3	Перевірка своєчасності подання декларацій перед звільненням суб'єктами декларування Головного управління, керівниками місцевих державних лікарень ветеринарної медицини та лабораторій Держпродспоживслужби, що припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Протягом 2020 року 12 осіб припинили виконання функцій держави. Щодо кожного проведено перевірку своєчасності подання декларації при звільненні: 1 особа порушила вимоги фінансового контролю, про що поінформовано НАЗК листом від 27.03.2020 № 2354-29/20; 1 особа помилково подала інший тип декларації, про що повідомлено НАЗК листом від 17.02.2020 № 1085-29/20	
8.4	Проведення навчальних занять зі структурними підрозділами Головного управління щодо електронного декларування у 2019 році	Січень-березень 2020	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	На виконання наказу начальника Головного управління від 20.01.2020 № 82-ОД протягом січня-березня 2020 року проведено 7 навчальних занять зі структурними підрозділами (слухами стали 104 особи). Листами від 17.02.2020 № СЗ-29/148/20 та від 18.03.2020 № СЗ-29/260/20 направлені відповідні матеріали щодо електронного декларування до місцевих структурних підрозділів та установ, що входять до сфери управління Головного управління, для ознайомлення під підпис.	
8.5	Оприлюднення на веб-сайті Головного управління щорічних декларацій керівництва за 2019 рік	Квітень 2020 Перенесено на червень 2020 року	Начальник управління організаційно-господарського забезпечення	На веб-сайті Головного управління в рубриці «Керівництво» опубліковані щорічні декларації за 2020 рік. Термін виконання перенесений у зв'язку Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)»	
8.6	Інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про виявлені випадки неподання чи несвоєчасного подання електронних декларацій	У разі виявлення	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	За звітний період виявлено 7 випадків порушень вимог фінансового контролю (6 несвоєчасного/неподання декларацій та 1 випадок помилкового визначення типу декларації перед звільненням). Про усі факти повідомлено	

				Національне агентство з питань запобігання корупції.	
Запобігання порушенням вимог антикорупційного законодавства					
8.7	Вжиття, у межах повноважень, заходів щодо виявлення серед осіб, уповноважених на виконання функцій держави, конфлікту інтересів та сприяння в його врегулюванні	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції, керівники структурних підрозділів Головного управління	За звітний період повідомлено та врегульовано 6 випадків щодо виникнення потенційного конфлікту інтересів з боку співробітників Головного управління. Також проведено 7 навчальних занять (108 слухачів) щодо дотримання вимог антикорупційного законодавства, у тому числі й щодо запобігання виникненню конфлікту інтересів.	
8.8	Надання, у межах компетенції, методичної допомоги щодо застосування положень антикорупційного законодавства співробітникам Головного управління, посадовим особам установ, що належать до сфери управління Головного управління, зокрема щодо обмежень в отриманні подарунків, повідомлень про суттєві зміни майнового стану, обмежень, після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, щодо суміщення та спільної роботи близьких осіб тощо	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Протягом 2020 року сектором з питань запобігання корупції на постійній основі надавалася консультативна та методична допомога співробітникам Головного управління та установ, що входять до сфери його управління з питань дотримання антикорупційного законодавства. Консультації надавалися як особисто, у тому числі й під час особистого прийому завідувача сектору, визначеного та опублікованого на веб-сайті Головного управління, так і в телефонному режимі. Консультації фіксувалися у Журналі наданих консультацій.	
8.9	Проведення вивчення проєктів наказів начальника Головного управління щодо недопущення корупційних проявів	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Усі накази з діяльності Головного управління візувалися на предмет недопущення корупційних складових.	
8.10	Участь у семінарах, тренінгах з питань запобігання та протидії корупції, у тому числі тих, що проводяться спеціально уповноваженими підрозділами у сфері протидії корупції	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	За звітний період окремих нарад (семінарів, тренінгів) у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції не проводилося. Разом з тим вивчалися нормативні документи, прийняті НАЗК з метою організації ефективної діяльності уповноважених підрозділів. Сектором з питань запобігання	

				корупції протягом 2020 року проведено загалом 14 навчальних занять.	
8.11	Організація спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком в Головному управлінні	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції, начальник відділу управління персоналом	Протягом 2020 року спеціальна перевірка не проводилася, у зв'язку з відсутністю зовнішніх кандидатів-переможців конкурсів на зайняття посад відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком в Головному управлінні. У той же час, проведено 1 перевірку, передбачену Законом України «Про очищення влади».	
8.12	Інформування безпосереднього керівника та, у подальшому, спеціально уповноважені органи у сфері протидії корупції про факти, що можуть свідчити про вчинення корупційних правопорушень посадовими особами Головного управління та установ, що входять до сфери управління Головного управління в Сумській області	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції, керівники структурних підрозділів Головного управління	За звітний період надійшло 5 повідомлень про можливі порушення антикорупційного законодавства за результатами розгляду та вивчення відповідних матеріалів порушень не виявлено), 1 повідомлення здійснено державним інспектором, якому надійшла пропозиція неправомірної вигоди під час заходу державного нагляду. Про цей випадок Головне управління листом від 21.08.2020 № 7658-29/20 інформувало Управління стратегічних розслідувань в Сумській області Нацполіції України.	
8.13	Проведення службових розслідувань з метою виявлення причин та умов, що призвели до вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення	У разі необхідності	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Протягом 2020 року проведено 1 службове розслідування відносно співробітника Головного управління (несвоєчасне подання щорічної декларації). Зазначену особу притягнуто до дисциплінарної відповідальності	
8.14	Розгляд заяв, скарг, клопотань громадян та юридичних осіб, щодо порушень вимог Закону України «Про запобігання корупції» співробітниками Головного управління, а також анонімних повідомлень про порушення	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції, керівники структурних підрозділів Головного управління	За звітний період надійшло 5 звернень щодо можливих порушень антикорупційного законодавства. За всіма заявами проведено перевірку та не виявлено порушень.	

	вимог антикорупційного законодавства, якщо наведена у них інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені				
8.15	Здійснення моніторингу відеозаписів заходів державного нагляду, що проводяться структурними підрозділами Головного управління, щодо виявлення можливих порушень антикорупційного законодавства	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Відповідно до наказу начальника Головного управління від 06.12.2018 №2165-ОД сектором з питань запобігання корупції проводиться вибірковий моніторинг відеозаписів заходів державного нагляду. Протягом звітнього періоду до дисциплінарної відповідальності у вигляді догани притягнуто 1 державного інспектора (за переривання відеозйомки), з 3 інспекторами проведено індивідуальну бесіду щодо належного проведення заходу державного нагляду з відеофіксацією.	
8.16	Розгляд питання запобігання корупції під час засідання колегії Головного управління	III квартал	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Під час засідання колегії Головного управління 05.03.2020 розглядалося питання щорічного декларування. У наступні періоди колегія не збиралася у зв'язку з карантинними обмеженнями.	
Висвітлення діяльності					
8.17	Оприлюднення на веб-сторінці Головного управління в профільній рубриці інформації про вжиті заходи та новини в антикорупційному законодавстві.	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	На веб-сайті Головного управління в рубриці Антикорупційна діяльність створені окремі вкладки для відображення інформації за напрямком запобігання корупції, зокрема щодо підготовки до чергового етапу декларування, Пам'ятки по запобігання конфлікту інтересів, обмежень щодо суміщення, подарунків тощо.	
8.18	Забезпечення функціонування механізмів зворотного зв'язку з громадськістю щодо повідомлень про факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Наказом Головного управління від 09.10.2020 № 91-АГ встановлено 5 способів повідомити про порушення антикорупційного законодавства, зокрема телефоном, електронною	

				поштою, спеціальною формою на веб-сайті, поштовим зв'язком, особистий прийом. Усі зазначені механізми відображені на веб-сайті Головного управління.	
8.19	Розміщення статей на веб-сайті Головного управління та у засобах масової інформації щодо запобігання та протидії корупції в Головному управлінні	Постійно	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	За звітний період опубліковано на веб-сайті та фейсбук-сторінці Головного управління 4 статті на антикорупційну тематику.	
Виконання розпорядчих документів					
8.20	Антикорупційна програма Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів на 2018-2020 рр.	Щоквартально	Завідувач сектору з питань запобігання корупції, керівники структурних підрозділів Головного управління	Звітвання відбувається відповідно до строків, визначених листом Держпродспоживслужби від 25.06.2019 № 28-12/4241-19. За звітний період звітна інформація направлялася листами від 07.04.2020 № 2517-29/20, від 07.07.2020 № 5627-29/20, від 07.10.2020 № 9874-29/20, від 06.01.2021 № 189-29/21	
8.21	Лист-доручення Голови Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів від 29.08.2017 № 601-08-12/3645	Щоквартально до 20 числа	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Зазначена інформація надавалася листом від 09.01.2020 № 110-29/20.	
8.22	Лист-доручення Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів від 22.02.2018 № 601-28-8/2656	У разі необхідності	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	За звітний період інформування не відбувалося.	
8.23	Наказ начальника Головного управління від 06.12.2018 № 2165-ОД «Про додаткові заходи запобігання корупції»	Щоквартально до 10 числа	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	За звітний період сектором з питань запобігання корупції проведено 16 спостережень за заходами державного нагляду, що проводилися підрозділами Головного управління.	
8.24	Наказ начальника Головного управління від 19.11.2018 № 2060-ОД «Про затвердження Порядку організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами»	Щорічно до 15 грудня	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Виконано.	
8.25	Постанови Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Укази Президента	У разі надходження	Завідувач сектору з питань запобігання корупції	Заходи за напрямком запобігання корупції виконувалися з врахуванням	

	України, інші нормативно-правові документи			умов у зв'язку Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення корона-вірусної хвороби (COVID-19)»	
--	--	--	--	--	--

**Завідувач сектору з питань
запобігання корупції
Головного управління**

Олександр СТРИЖАК